VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023/2024

Magdaléna Klinkerová

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

Literární tvorba

Symbolika květin v románu Paní Dallowayová

Praktická část: Symbolika květin v románu Paní Dallowayová

Teoretická část: Ticho

Autorka: Magdaléna Klinkerová

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Říhová, Ph. D.

2024

Poděkování:

Anotace:

Bakalářská práce se zaměřuje na motiv květin v románu Paní Dallowayová od Virginie Woolfové. Práce analyzuje využití květin jako prostředku výstavby fikčního světa románu, v centru pozornosti stojí vztah květin a emočních postojů vybraných postav. Práce je zaměřená na květomluvu a její užití v románu. Práce si klade za cíl dokázat zásadní a dosud spíše opomíjený motiv květin v kontextu budování atmosféry fikčního světa a psychologického vývoje fikčních charakterů.

Klíčová slova:

Paní Dallowayová, květiny, květomluva, symbolika.

Abstract:

The bachelor's thesis focuses on the flower motifs in the novel Mrs. Dalloway by Virginia The Woolf. The work analyzes the use of flowers as a means of constructing the fictional world of the novel, the focus is on the relationship between flowers and the emotional attitudes of selected characters. The work is focused on flower talk and its use in the novel. The work aims to prove the fundamental and so far rather neglected motif of flowers in the context of building the atmosphere of a fictional world and the psychological development of fictional characters.

Key words:

Mrs. Dalloway, flowers, flowerlanguage, symbolism.

Obsah:

1. „Květiny obstará sama, řekla paní Dallowayová.“ - úvod 7

2. Květomluva a její význam v literatuře 9

3. Květiny a jejich symbolika v románu 10

3.1. Květiny v románu a jejich obecný význam v květomluvě 11

4. Význam květin v Paní Dallowayové 13

Praktická část 26

Ticho 26

Závěr: 42

1. „Květiny obstará sama, řekla paní Dallowayová.“ - úvod

Už první větou v tomto románu Woolfová přikládá květinám význam. V *Paní Dallowayové* je jejich symbolika využita v celém spektru.
„Je svěží červnové ráno roku 1923. Paní Dallowaová vychází se svého Westminsterského domova, aby si koupila květiny na večírek a stává se součástí tohoto krásného, svítivě zamlženého rána. Sama je zpočátku barevnou skvrnou, lehkou impresí, má v sobě cosi ptačího, cosi sojčího, cosi modrozeleného, svítivého, živého, ačkoli už jí minula padesátka a po nemoci je hodně pobledlá.“ „Clarissa Dallowayová má ráda život, přítomný okamžik, červen, Londýn a snad ze všeho nejvíc miluje růže.“ Každá postava v románu drží v ruce květinu, která charakterizuje její povahu to, jakým je člověkem.
Píše Martin Hilský v doslovu k *Paní Dallowayové*.

Román *Paní Dallowayová* začala Virgina Woolfová psát v červnu roku 1922, vyšel v říjnu 1925 v Hogarth Press, v nakladatelství, které vlastnila s manželem Leonardem Woolfem.[1] V té době byla veřejnosti známá svými krátkými povídkami a třemi romány, ale především svým snadno rozpoznatelným osobitým stylem narace a výstavby díla na čemsi prchavém, jedinečném a impresionistickém. Impulsem k napsání románu byla výstava Rogera Frye konaná roku 1910 nazvaná Manet a postimpresionisté [2], která Woolfovou ovlivnila v její tvorbě, a snaze o zachycení přítomného okamžiku. Díky této snaze jsou její postavy často vykresleny v jakémsi ustrnutí, nehybné a s pohledem odvráceným pryč. Woolfová zastavuje čas a dovoluje čtenáři nahlédnout celou scénu, popisuje vnější vjemy – zvuky, přírodu, okolí, ale i světlo a jeho odlesky.
V její práce je vysoce modernistická nalézáme výrazné znaky modernismu, sama se ostatně staví proti tradiční formě románu, není důležitý děj, jako samotné postavy a jejich uvažování o světě. Ve svých dílech pracuje se zvuky, barvami, symboly a pokouší se zrakový vjem přeformovat do slov.

Román *Paní Dallowayová* a postavy v něm jsou spojené i s další tvorbou Woolfové. Richard a Clarissa byli představeni již o deset let dříve před *Paní Dallowayovou* v románu *Plavba*.
Paní Dallowayová zapadá do kontextu díla Virginia Woolfové jako další dílek mozaiky, která zobrazuje a postihuje lidský prožitek vnější i vnitřní, život reálný i fikční. Činí tak pomocí několika postupů a experimentů tak typických pro modernismus. Metodu vyprávění odvíjejícího se okolo jednoho bodu a pohyb lidského vědomí kolem něj představila již v povídkách jako *Skvrna na zdi* a *Zahrady v Kew,* opět poté tyto experimenty s perspektivou předvedla v *Paní Dallowayové*, kde postupně zkoumá myšlení svých postav a střídá je prostřednictvím střihů, přechodů a zmnožených perspektiv.
Co se týče knihy jako takové, *Paní Dallowayová* se v mysli Virginie Woolfové začala formovat v román až postupně a zdánlivě náhodou, jak víme z jejích deníků. Proces trval zhruba tři roky, *Paní Dallowayová* (původně nazvaná *Hodiny*) byla zamýšlena jako její nejlepší dílo zatím:
„Chci si promýšlet Paní Dallowayovou. Chci si ji promyslet víc než ty ostatní a dostat z ní co nejvíc.“[3]
Když byla kniha roku 1925 konečně vydána, stala se jedním z klíčových děl modernismu.

V *Paní Dallowayové* se ukazuje také společnost zasažena důsledky války. Zdá se, že Woolfová cítila, že příčinou tohoto lidského utrpení je vykořisťování člověka člověkem, politické, náboženské či sociální. Toto vykořisťování je výsledkem opovrženíhodné společnosti, kterou

[1] Woolfová. 2006, s. 5.
[2] Harris 2013, s. 51.
[3] Woolfová Cit.dílo 2006, s. 66.

se Woolfová pokouší v tomto románu zachytit.[4] Ve svých denících píše: *„Chci v ní vyjádřit život a smrt, duševní zdraví a choromyslnost. Chci kritizovat společenský systém a ukázat, jak funguje – co nejsilněji.“*[5] Woolfová prostřednictvím románu *Paní Dallowayová* prezentuje své názory proti povrchní společnosti, která postrádá hloubku v mezilidských vztazích.

Modernismus je nejčastěji datován od konce devatenáctého století, do poloviny století dvacátého. „V prostoru za tímto slovem se skrývá velmi reálná a velmi významná kulturní proměna celé evropské kultury.[6] “
Modernismus zasahuje všechny umělecká odvětví. Epocha, která se zásadně vymezuje vůči epochám předcházejícím.[7] Vzhledem ke změnám, které probíhaly ve světě, první světové válce, technické revoluci, vzrůstu feminismu a dalším, cítili modernisté potřebu reflektovat nový svět. Izoluje se jedinec od společnosti, zaměřuje se na osamělost a vytrženost ze společnosti. Rozbíjí také klasickou formu vyprávění a přináší tvorbu pod proudem vědomí. Také experimentuje s formou a strukturou textu. To zahrnuje narušení tradičního chronologického vyprávění, používání vnitřního monologu, fragmentace a kolážování různých hlasů a perspektiv.
Modernistická díla často používají symboly a metafory k vyjádření složitých myšlenek, emocí a stavů vědomí. U Woolfové nalezneme symbolů větší počet, nejvýraznějším symbolem, který se promítá naskrz díly, je symbol a celkově koncept času.[8]
Mnoho modernistů se zabývá kritikou společnosti, politiky a kultury své doby, často odhalují nedostatky a rozpory v moderním životě, zaměřují se na vnitřní svět postav, pravidelně vyjadřovaný prostřednictvím subjektivního pohledu a vnitřního monologu. Znaky modernistického stylu nacházíme u Woolfové napříč díly. V *Paní Dallowayové* například v izolovanosti osudů jednotlivých postav, a především pak v tragickém osudu *Septima Smitha,* který nám ukazuje svůj vnitřní svět do nejmenších podrobností.

Prohlášení

[4] Thakur. 1956, s. 55.
[5] Woolfová. 2006, s. 69.
[6] Hilský. 2017, s.13
[7] Bradbury, McFarlane. 1976, s. 19–23
[8] Hilský, 2004 „doslov“

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala. Stvrzuji, že všechny odevzdané výtisky mé bakalářské práce se shodují s elektronickou verzí v informačním systému VŠKK a souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne…… Podpis autora:

2. Květomluva a její význam v literatuře

Květinám byl vždy přisuzován význam, napříč staletími a kulturami. Historie ukazuje jejich významný podíl v lidské komunikaci. Staly se symbolem lásky, něčeho, co věnujeme člověku, na kterém nám záleží, případně jako vzpomínka. Jsou přítomné v každodenních situacích.
Květomluva je způsob komunikace, který využívá květiny a rostliny k vyjádření emocí nebo jiných myšlenek. Tato forma komunikace je založena na přiřazení určitých významů a hodnot jednotlivým druhům květin, jejich barvám, tvarům či dokonce i způsobu, jakým jsou uspořádány v kytici. Historicky byla květomluva v literatuře a umění široce využívána především v 19. století, ale i v modernistické literatuře.
Květiny jsou v literatuře často přítomné jako symbol krásy a lásky, nejčastěji je vnímáme jako prostý vizuální prostředek, který symbolizuje krásu a čistotu. Ale květiny mají mnoho jedinečných vlastností, a ne všechny mají pozitivní konotaci. Ve skutečnosti mohou květiny představovat v podstatě cokoliv a jejich význam je proměnlivý.
Květomluva byla sestavena jako společenská hříčka, ale i jako prostředek komunikace. Kořeny květomluvy tkví v lidové tvořivosti a váže se k prostému životu. V českém jazyce byla první sestavena Kwětomluva čili powěsti národj o bylinách, která vyšla v roce 1833.[9]
Květiny měly významné místo v antických národech, u kterých se nacházely rozsáhlé zahrady. Visuté zahrady Babylonu jsou považovány za jeden ze sedmi divů starověkého světa. Nejen květiny pěstované, pěstované a široce používané v dekoracích, ale hrají také významnou roli v starověké mytologie. Například řecká mytologie, silně ovlivňující současnou evropskou kulturu a literaturu, obsahuje řadu příkladů silného dopadu člověka na symbolické použití a chápání květin. Nespočet mýtů o bozích a bohyních obsahují témata květin jako vysvětlení původu určitých druhů flóry. Zajímavé je, že řecká mytologie často vysvětluje původ květin v kontextu smrti, jako znovuzrození nebo vzkříšení.
Skutečnost, že starověké civilizace často spojovaly květiny se vzkříšením či znovuzrozením dokazuje symbolické vnímání květin obecně. Krásně kvetoucí a pučící květy naznačují důležitou změnu ročních období. Zima často symbolizuje stáří, smutek, odchod. Jaro naproti tomu symbolizuje novost, mládí, svěžest a krásu. Když příroda nahrazuje zimu jarem, lze to považovat za vzkříšení světa. Po období extrémně nízké teploty národy přivítaly jaro plné rozkvětu. Všechny civilizace napříč historií, pořádaly různé jarní a květinové slavnosti, po celou dobu historie lidstva od nepaměti. Neodmyslitelnou součástí jarních oslav jsou květiny.
Ve středověku nacházíme další důkazy o významu květin jako symbolů.
Květiny hrají důležitou roli v heraldice. Byli používány jako znaky jednotlivých vojáků a jejich identifikaci od civilistů.
Termín „válka růží“ odkazuje na historické období ve středověké Anglie. Mezi lety 1453 a 1485 dva rody bojovaly o nárok na Anglický trůn. Rod Yorků, symbolizovaný bílou růží versus rod Lancasterů, symbolizovaný červenou růží. Poté, co Jindřich VII porazil Richarda III v bitvě u Bosworthu v roce 1485 nastoupili na anglický trůn Tudorovci. Jindřich VII si vzal Alžbětu z Yorku, spojil červenou růži z Lancasteru a bílou růži z Yorku do jednoho symbolu, červené a bílé tudorovská růže. Kombinace dvou symbolických květin symbolizuje spojení dvou mocných anglických rodů a byl tak přijat národní symbol Anglie. Každý ze čtyř Britských národů má svou květinu. U Skotska je to bodlák, u Irska trojlístek a narcis je symbolický pro Wales.

3. Květiny a jejich symbolika v románu

„Květiny obstará sama.“[10]

[9] Klempera. 1996, s. 6.
[10] Woolfová 2004 s. 5.

Motiv květin prostupuje celý román už od první věty. Květiny jsou jedním z mnoha vnějších detailů, kterými Woolfová dokresluje povahové rysy postav, společensky je zařazuje, hodnotí je. Každá postava v románu drží v ruce květinu.[11] Jazyk a význam květin je tak široký, že nebrání skoro žádné interpretaci. Román se odehrává během jednoho dne v červnu, měsíci, kdy je všechno v plném květu, což květiny a jejich význam pouze podtrhuje. Jsou to květiny, které bylo možné v dané době v Londýně skutečně najít, byli běžně dostupné. Každá květina má v románu svůj význam, i pokud je pouze kulisou, Woolfová s nimi pracuje velmi cíleně. Význam je rozdílný u každé květiny, kterou v románu najdeme. Květiny, zahrady, venkov a příroda představují svatyně míru a klidu.[12] Virginia Woolfová představuje čtenářům hlavní hrdinku paní Dallowayovou, představuje její klíčovou roli a skrze významné události dne dává čtenáři náznak jednoho z nejsilnějších a nejčastěji používaných symbolů v tomto románu. Paní Dallowayová považuje událost za tak důležitou, že se rozhodla květiny koupit sebe. Květiny doplňují i osudy postav, které bychom klasifikovali jako hlavní. Situace, které zahrnují květiny umožňují čtenářům proniknout do jejich vnitřních pocitů a stavů mysli.

Použití květinových motivů jako strukturální rámec poskytuje rovnováhu a symetrii a sjednocuje styl. Symbolický význam každé květiny má odpovídající vztah postavám, které definuje, individualizuje a dodává rozměr. Prostřednictvím opakování tyto motivy vytváří systém vazeb, přičemž dokonce i ty nejmenší postavy mají spojení s hlavními postavami a zdánlivě vedlejší postavy dosahují pozitivní definice.

Virgina Woolfová sama trávila čas v letním domě, který byl obklopený zahradou, ve které trávila čas,[13] není pochyb, že jí toto místo ovlivnilo v tvorbě. Dalším významným místem, kde se sama Virgina potkávala s bohatou paletou květin, byla zahrada

> „Byla to zahrada úžasných smyslových vjemů, hlasů ozývajících se za soumraku, živých plotů, jimiž se dalo nahlížet do okolního světa - “

3.1. Květiny v románu a jejich obecný význam v květomluvě

Seznam květin, které nalezneme v románu a jejich obecná symbolika a květomluva, vycházející především z literárních kontextů. Je zde čerpáno ze tří zdrojů, české knihy Květomluva[14], anglické Language of Flowers a blogu, který je celý dedikovaný významu květin v díle V. Woolfové a jejich obecnému užívání v literatuře.

Hortenzie jsou květinami bezcitnosti a vychloubání. Stali se také symbolem pro neplodnost, „Angličtí muži koncem 19. století posílali hortenzie ženám, které je odmítly a obviňovaly je z frigidity.“[15]

[11] Hilský 2004, „doslov“
[12] Thakur 1965, s.67.
[13] Harris 2013, s.23.
[14] Klempera 1996.
[15] Slade 2020, s. 8.

Hrachor navzdory častému užívání květiny, jeho literární zastoupení je nízké. V *Language of Flowers*[16] jsou označeny za jemné potěšení[17]. V knize *Flowers and their associations*[18] jsou květy hrachoru označeny jako jemné květy ve tvaru motýla.

Hyacint nabízí hned několik výkladů. Bývá znakem radosti a přátelství[19], sportu a hravosti[20]. Odkazuje také na sexualitu, a s tím spojenou mladistvou mužskou krásu. Symbolika se zde také liší podle barev, modrý byl symbol stálosti a věrnosti, fialový naopak znamenal smutek.[21]

Iris či také kosatec je znakem nevinnosti.[22] Jinak se často užíval jako bylina, především ve středověku.

Jiřiny označují především nestabilitu, především emočního charakteru.

Otočník není v květomluvě užíván.

Pupalka mohla označovat zvědavost, jinak není v květomluvě moc užívána.

Proskurník je znakem pro dobré srdce a dobročinnost.

Pustoryl označuje něco falešného, nebo padělaného.

U karafiátů se jejich význam se liší podle barev, všechny bývají negativního charakteru pruhované značí zamítnutí, žluté pohrdání. Jeho anglické jméno (carnation) pochází od anglického slova pro korunovaci (coronation), proto bývá považován za květinu panovníků a bohů.[23]

Krokus byl, především v době bronzové, významný pro ženy, je spojován s ženskými způsoby vzkříšení a znovuzrození. Homérovy legendy je vidí více heteronormativně.[24]

U lilie se význam liší dle barev. Bílá lilie je znakem nevinnosti a jemnosti.[25] V době po renesanci se lilie začali používat na svatby a pohřby, což značí symboliku smrti a sexuality.[26]

Muškáty či také pelargonie označují očekáváné setkání v pozitivním slova smyslu. Jsou také symbolem útěchy.[27]

Orchideje byly odedávna spojovány se sexualitou, i kvůli svému názvu (orchis jsou řecky varlata)[28]. Ve staré angličtině orchideje odkazují ke smrti častěji než k sexualitě.

---

[16] Greenway, 1884
[17] *Delicate plaesures* – vlastní překlad.
[18] Pratt, 1840
[19] Klempera 1996, s. 46.
[20] Pratt 1840, s. 22.
[21] Sparks 2024 [online]
[22] Klempera. 1996, s.73.
[23] Key, Elizabeth [online].
[24] tamtéž
[25] Klempera. 1996, s. 81.
[26] Key, Elizabeth [online].
[27] Klempera.1996, s.105.
[28] Key, Elizabeth [online].

U orlíčku se výklady významu liší velmi. Orlíček může značit nevděk,[29] najdeme i dělení podle barev, základní je pošetilost, fialový značí odhodlání k výhře, červený je znakem úzkostlivosti.[30]

Rododendron jediná literární zmínka, kterou lze najít, je v básni Raplha Walda Emersona, kde jsou označené jako „crimson bloom"[31].

Růže najdeme v románu zastoupeny v největším počtu, jsou i nejčastěji užívány v literatuře obecně. Shakespearovo časté použití symbolu růže bylo zásadní jako jeho použití znaku středověké Anglie. Růže bývá nejčastěji viděna jako symbol lásky, krásy a radosti.[32]
„Růže byli vždy součástí literárního kánonu, od Starého zákona přes antické Řecko a Řím, po Shakespeara, k anglickým romantickým básníkům a dalším."[33]

Šeříku viktoriánský jazyk přiřazuje symboliku podle barev. Šeřík polní je přiřazen k pokoře, fialový šeřík k prvním emocím lásky a bílý šeřík k mladické nevinnosti.[34]

U tulipánů najdeme významů více, jedním z nich je hrdost anebo pravý opak, kterým je vnitřní prázdnota.[35] K hrdosti pak můžeme přidat ještě slávu.[36]

4. Význam květin v Paní Dallowayové

Skrze ukázky z románu, kde se vyskytují zmínky o konkrétních druzích květin, se provést jejich analýzu a určit jejich význam. (nabízíme jejich interpretaci).

Prvním místem, na kterém se potkáme s konkrétními druhy květin je květinářství, ve kterém pracuje slečna Pymová, která jako by sama byla součástí květinářství. Květinářství se se svými čerstvými květinami stává útočištěm klidu a míru, opakem proti hlučnému Londýnu, s jeho zvuky technického pokroku, automobilů a následného výbuchu.[37] Clarissa Dallowayová se pro květiny vypravuje sama, jelikož jsou důležité i pro ni samotnou a říkají o ní, jakou je hostitelkou. Vstupuje do květinářství s hrdostí, lehká a vzpřímená[38] což značí, že se tam cítí bezpečně a je to pro ni známé prostředí, které přítomnost slečny Pymové podporuje. Květiny zde symbolizují svěžest mládí. Krása a svěžest květin jsou stejné jako krása a svěžest mladé Clarissy. Personifikace některých květin posiluje jejich vnímání živosti. Druhů květin zde najdeme hned několik, ale to především proto, že poskytují obraz, který dokresluje květinářství v celé jeho kráse. Nestojí každá sama za sebe, ale jako celek.

Následně je Clarissa vyrušena výstřelem, který naruší klidnou a bezpečnou atmosféru květinářství. Slečna Pymová je výstřelem ovlivněna také, cítí se zodpovědná za narušení bezpečné atmosféry. Sama Clarissa si nakonec odnese hrachory, nejspíš pro jejich obyčejnou

[29] Klempera. 1996, s.102.
[30] Pratt. 1840, s. 13.
[31] Key, Elizabeth [online].
[32] Klempera, 1996. s. 121
[33] Key, Elizabeth [online].
[34] Greenaway, 1884.
[35] Klempera. 1996, s. 143, 144.
[36] Pratt. 1840, s. 41.
[37] Thakur. 1965, s. 65.
[38] Woolfová 2004, s.12.

neobyčejnost. Je to vlastně obyčejná, nenáročná rostlina, jejíž květy ale působí jako křídla motýla.

Tento moment poskytuje Clarisse útěchu a odvrací ji od stresujícího světa kolem ní. Její schopnost ponořit se do krásy květin a užívat si vůni a barvy přináší do jejího života moment klidu a radosti. Je to jako únik do jiného světa, který ji uvolňuje od starostí a konfliktů. Nicméně, tento krásný okamžik je narušen výstřelem z pistole, což evokuje návrat do reality a napětí, které jí pronásleduje.

> *„Byly tam květiny: orlíčky, hrachory, kytice šeříku a karafiáty, spousta karafiátů. Byly tam růže, byly tam irisy. Á, ano – vdechovala sladkou vůni v té pozemské zahradě, jak tam stála a mluvila se slečnou Pymovou, která jí nabízela pomoc a jíž připadala laskavá, protože laskavá byla už před léty; velmi laskavá, ale letos jí připadala starší, jak tam otáčela hlavou ze strany na stranu mezi těmi irisy a růžemi a přikyvujícími trsy šeříku, s očima polozavřenýma, vdechujíc po té vřavě na ulici sladkou vůni, skvostný chlad. A pak, jak otevřela oči, jak svěže vypadaly růže, jako prádlo s volánky zrovna z prádelny, růže naskládané na proutěných podnosech; temné a upjaté rudé karafiáty, s hlavičkami vzpřímenými; a všechny ty hrachory roztahující se v kulatých vázách, fialové, sněhově bílé, bledé – jako by byl večer a dívky v mušelínových šatech vyšly ven natrhat hrachory a růže poté, co nádherný letní den s téměř tmavomodrou oblohou, s orlíčky, karafiáty a kalami skončil; byla to chvíle mezi šestou a sedmou, kdy každá květina – růže, karafiáty, irisy, šeřík – září; bílá, fialová, červená, tmavě oranžová; každá květina jako by sama žhnula, něžně a čistě na mlžném záhoně; jak milovala ty šedobílé můrky, které poletovaly sem a tam, nad otočníkem a pupalkami! A když začala se slečnou Pymovou chodit od jedné vázy k druhé a vybírat si, říkala si, nesmysl, nesmysl, stále tišeji, jako by tahle krása, tahle vůně a barvy a to, že ji má slečna Pymová ráda, že jí důvěřuje, byly jakousi vlnou, kterou se nechala oblévat a nechala ji překonávat tu nenávist, toho netvora, překonávat to vše; a ji to pozvedalo výš a výš až – ach! venku se ozval výstřel z pistole!“ –*
>
> *„Ta nešťastná auta,“ povzdechla si slečna Pymová a šla vyhlédnout ven. Vrátila se s omluvným úsměvem a rukama plnýma hrachorů, jako by za auta, za ty pneumatiky aut, nějak mohla.*
>
> *„Paní Dallowayová, která přistoupila k výloze s náručí plnou hrachorů, vyhlédla ven a v její růžové tváři se zračil otazník. Všichni se dívali na to auto.“*

Moll Prattová stojí na chodníku s kyticí růží, která má hodnotu džbánu piva, to nám naznačuje, že to nebudou nějaké dechberoucí květiny. Zároveň se nechá ovládnout svým společenským postavením, které určuje strážník, který na ní kouká.

> „Moll Prattová s květinami na chodníku přála tomu drahému chlapci jen vše dobré (určitě to byl princ waleský) a byla by odhodila hodnotu džbánu piva – kytici růží – na ulici sv. Jakuba z čiré lehkomyslnosti a opovržení chudobou, kdyby si nebyla vědoma oka strážníka, jež na ní spočinulo, a tím brzdilo projev loajálnosti staré Irky.“

Pro paní Dempsetrovou zde růže představují hořkou vzpomínku na mládí.[39] Růže jakožto symbol lásky, ale vlastně důležitější, symbolizují pro ni i mládí a krásu. Mládí, ve kterém měla

[39] Key, Elizabeth [online].

ještě plno času na to vzít svůj život do vlastních rukou a měla naděje a sny. Nyní už je zklamaná a zahořklá, svoje sny už vzdala.

„Měla těžký život, říkala si paní Dempsterová. Co všechno mu obětovala! Růže, postavu, také nohy. (Stáhla si sukni, aby nebylo vidět oteklé kotníky.) Růže, pomyslela si zatrpkle. To jsou kecy, děvenko. Když se to vezme kolem a kolem – člověk jí, pije, spí s mužským, někdy je dobře, někdy hůř, život není jen růžová zahrada, a navíc, povím vám, Carrie Dempsterová by neměnila s žádnou paničkou v Kentish Townu! Ale žadonila o soucit. Za ty ztracené růže. O soucit si říkala Maisii Johnsonové, jak tam stála u záhonů hyacintů."

Clarissa Dallowayová zde přirovnává štěstí a skvostné okamžiky života k rostlinám. Krásná růže, která jako by rozkvetla pro její oči značí prchavost a pomíjivost těch skvostných okamžiků, stejně jako růží, když odkvetou. Růže jsou zde pro Clarissu znakem mladické zamilovanosti.[40]

„Byl to její život, a když sehnula hlavu nad stolem v hale, sklonila se pod tím vlivem, cítila se požehnaná a očištěná, a když brala do ruky zápisník s telefonickým vzkazem, říkala si, že tyhle okamžiky jsou poupata na stromě života, květy tmy to jsou, myslela si (jako by nějaká krásná růže vykvetla jen pro její oči); ani na chviličku nevěřila v Boha; ale tím spíš, myslela si, jak brala ten zápisník, musí člověk v každodenním životě oplácet sluhům, ano, i psům a kanárkům, a hlavně Richardovi, jejímu manželovi, na kterém to všechno stojí – ty radostné zvuky, zelená světla, kuchařka, která si dokonce píská, neboť paní Whistlerová je Irka a píská si celý den –, člověk musí oplácet z tohoto tajného zásobníku skvostných okamžiků, říkala si, když zvedla blok, zatímco Lucy stála vedle ní a snažila se jí vysvětlit, jak"-

Zápalka hořící v krokusu přesně zachycuje pocit, který je nám předtím popsán i slovy, ale jde zde o vizuální vjem.
Je zde možná i literární analogie, těsněji spojená s květomluvou, objevuje se v Tennysonově „Oenone."[41]

„Byl to náhlý objev, dotek barvy, jako uzardění, které se člověk snaží potlačit, a pak, když se rozprostře, podvolí se mu, vrhne se až na samý okraj a tam se chvěje a cítí, jak se svět přibližuje, bobtná nějakým udivujícím významem, nějakým tlakem vytržení, jež trhá jeho tenkou pokožku a tryská a s neobyčejnou úlevou zalévá praskliny a boláky. Tehdy, na chviličku, uviděla poznání; zápalku hořící v krokusu; vnitřní význam téměř vyjádřený."

Sally Setonová a její zacházení s květinami popisuje její povahu. Nespoutanou, uvolněnou a milující. Proskurníky a jiřiny které nechá plavat v miskách tak vystavuje jako krásu, obraz, který by měl být viděn všemi, až přijdou na večeři.

Jak odmítnutí tradičního lineárního řádu (květiny jako série symetrických koncertních lamp), tak sťatí květin připadá tetě Heleně jako zlomyslné, ačkoli ona sama kdysi vytrhávala orchideje a malovala je vodovými barvami.[42]

„Sally na ni úžasně působila – talentem, osobností. Například způsob, jakým se chovala ke květinám. V Bourtonu vždycky měli nenápadité vázičky rozestavěné po celém stole. Sally šla ven, natrhala proskurníky, jiřiny – všemožné druhy květin, které se nikdy nekombinovaly –, uřezala jim hlavičky a nechala je plavat na vodě v miskách. Působilo to zvláštně – když přišli všichni k večeři při západu slunce."

Nejskvostnější okamžik Clarissina života je také obklopený květinami. Sally květinu utrhne, už je taková, s květinami zachází citlivě a jsou pro ni důležité.

„Když procházely kolem kamenné vázy s květinami, přišel ten nejskvostnější okamžik celého jejího života. Sally se zastavila; utrhla květinu; políbila ji na rty. Jako by se celý svět otočil vzhůru nohama!"

[40] Key, Elizabeth [online].
[41] tamtéž
[42] tamtéž

Zde vidíme pouhý popis prostředí, i přesto zde zavěšené karafiáty pouze dokreslují prostředí, není tomu tak, když se tam tolik nehodí, jsou podloženy názorem, značí postoj.

> „Byl to jeden z těch červených domů s rovným průčelím a zavěšenými květinami, které se sem tak nějak nehodí. No nic, byla to zábava, bavil jsem se, říkal si, když vzhlédl na zavěšené košíčky s bledými muškáty."

> „Takové jsou jeho vidiny, jež osamělému poutníkovi nabízejí velké rohy hojnosti plné ovoce nebo mu šeptají do ucha jako sirény unášené pryč zelenými mořskými vlnami nebo se mu zničehonic zjeví před očima jako kytice růží či vyplouvají na hladinu jako bledé tváře, jež se rybáři snaží v těch vodách obejmout.

Zde máme opět květiny jako kulisu, obyčejnou, bez hlubšího významu.

> Uvnitř domu uprostřed obyčejných věcí – příborníku, stolu, okenního parapetu s muškáty – náhle obrys domácí paní, jež se sehne, aby sundala ubrus, změkne světlem, jako úžasný symbol."

Peterova fantazie o pronásledování, která připomíná intoxikace je méně romantická, ale spíše dravější a vysloveně sexuální – modernistické zmenšení a odsvěcení, které vychází z chráněné zimní zahrady do buržoazních ulic Marylebourne. Muškáty jsou podobně zapleteny do paralelní vize osamělého cestovatele o „smrti duše", kterou v parku snil Peter. Cestovatel postupuje vesnickou ulicí za večera, který se zdá „zlověstný", vidí muže kopat v zahradách; muškáty se přesunuly dovnitř na okenní parapet mezi ostatní „obyčejné věci", ale s „rozkošným emblémem" majitelky sklánějící se nad stolem, její stín „jemný světlem, nelze navázat žádné spojení."[43]

> Ale není vdaná, je mladá, docela mladá, říkal si Peter a ten rudý karafiát, který na ní uviděl, když přicházela pře Trafalgarské náměstí, opět zahořel v jeho očích a zbarvil jí rty do ruda.

Septimovi vzpomínky se v jeho mysli míchají se sny, nemůžeme si být jisti, co se opravdu stalo. Růže v pokoji budou však bezpochyby výplod jeho fantazie.

> Elegie toho hocha zní mezi jedoucími auty, myslel si Septimus. Teď se vzdálí nahoru do sněhu a obklopují ho růže – silné rudé růže, které rostou na stěně mého pokoje, upamatoval se. Hudba ustala. Dostal penny, usoudil Septimus, a posunul se k další hospodě.

Růže sloužící jako metafora krásy, jelikož patří mezi nejvznešenější květiny.

> Všechny ženy, i ty nejváženější měly růže ve tvářích, rty vykrojené nožem, inkoustově černé kudrlinky, všude design a umění, nepochybně došlo k jakési změně.

Modré hortenzie zde jsou spouštěč vzpomínek a sentimentu, které v Sally vyvolaly staré emoce a nostalgii. Dopis, který Sally napsala Peterovi, je plný sentimentu, a zmínka o hortenziích naznačuje hluboké emocionální spojení s minulostí. Květiny zde symbolizují nejen vzpomínky, ale i hluboké city, které přetrvávají i po mnoha letech. Sallyina současná situace, kdy žije v luxusu je v kontrastu s její minulostí, kdy byla mladá, svobodná a plná ideálů. Hortenzie jsou krásné a nápadné květiny, které mohou také symbolizovat Sallyinu schopnost vidět krásu ve světě kolem sebe. Její vzpomínky na modré hortenzie mohou naznačovat její trvající cit pro estetiku a krásu, a to i v novém, materialistickém prostředí.

[43] Key, Elizabeth [online].

V této a dalších pasážích jsou hortenzie jasně spojeny se Sallyinou chvástavostí, ale také, přes různé tunely, zpět do edenských zahrad Bourton, jejichž vrzající panty, francouzská okna, stoupající věže a tabákové květy mají cornwallské kořeny.[44]

> Kdo přesně tohle udělal? Ptal se Peter Walsh, když zahýbal na Broad Walk -, kdo si vzal boháče a žije ve velkém domě docela blízko Manchesteru? Někdo, kdo mu docela nedávno napsal dlouhý, sentimentální dopis o „modrých hortenziích". Jak uviděla modré hortenzie připomnělo jí to jeho a staré časy – samozřejmě Sally Setonová.

Zde se opět ukazuje Sally Setnová a její vztah ke květinám, který je velmi milující. Vykřikuje nad krásou zelených květů, mezitím co se snaží, napůl v žertu, ukázat svou lásku ke Clarisse. Také se ukazuje, jak hluboké a mnohovrstevné mohou být vzpomínky spojené s konkrétními místy a okamžiky. Květiny zde slouží jako katalyzátor pro tyto vzpomínky a symbolizují jak krásu a radost, tak i konflikty a napětí mezi různými životními hodnotami a volbami.

> Tak vzniklo jedno z pout mezi ním a Sally. Byla tam zahrada, v níž se procházívali, obehnaná zdí, s růžovými keři a obrovskými květáky – vzpomínal si, jak Sally utrhla růži, zastavila se a vykřikla nad krásou zelných listů v měsíčním světle (jak je to zvláštní, že mu to vyvstává před očima tak živě, věci, na které nemyslel spoustu let), zatímco žadonila, samo sebou napůl žertem, aby unesl Clarissu a zachránil ji před těmi Hugy a Dallowayi a všemi těmi ostatními „dokonalými džentlmeny", kteří „zadusí její duši" (v té době psala hodně básně), učiní z ní pouhou hostitelku, podpoří materialistickou stránku její osobnosti.

Květiny se zde objevují v kontextu zmírnění utrpení a zkrášlení vězení života, což odráží filozofii Huxleyho a Tyndalla, které Clarissa četla. Symbolizují snahu nacházet krásu a smysl i v těžkých situacích a přispívat k tomu, aby byl svět snesitelnější pro ostatní.

> Ač je to podivné, byla jedním z nejzásadovějších skeptiků, jaké kdy potkal, a možná (tohle byla teorie, kterou si vytvořil, aby si ji vyložil, svým způsobem průzračná, svým způsobem neproniknutelná), možná si říkala: jelikož jsme zatracené plémě, připoutané k potápějící se lodi (jako dívka s oblibou četla Huxleyho a Tyndalla a oni si libovali v tadytěch námořních příměrech), jelikož to všechno je pouze špatný vtip, nechť v každém případě dostojíme svým povinnostem; zmírňujme utrpení našich spoluvězňů (opět Huxley); zkrášleme si to vězení květinami a nafukovacími polštářky; buďme tak slušní, jak je to jen možné.

Záhony tulipánů v této pasáži, opět přinášejí estetický prvek a zároveň slouží jako katalyzátor pro Clarissiny myšlenky, pocity a interakce s okolním světem. Ukazují její schopnost najít krásu a význam v každodenních chvílích a její citlivost vůči lidem kolem sebe.

Symbol krásy a každodenního života**:** Záhony tulipánů představují krásu, kterou Clarissa vnímá ve svém každodenním životě. Její procházky po Hyde Parku jsou plné malých radostí a estetických zážitků, které jí přinášejí potěšení a klid. Tato pasáž zdůrazňuje Clarissinu schopnost všímat si drobných detailů a její citlivost k lidem kolem sebe. Přítomnost záhonů tulipánů a dalších prvků parku je pro ni inspirací k vytváření drobných dramat a příběhů ve své mysli, což ukazuje její bohatou představivost a empatii. Její tendence všímat si malých dramat a možných emocí ostatních lidí podtrhuje její citlivou povahu. Květiny v parku mohou také představovat kontrast mezi městským prostředím a přírodou, harmonii mezi civilizací a přírodou, kterou Clarissa oceňuje a vyhledává. Tulipány jsou symbolem této harmonie a krásy, kterou lze najít i v srdci rušného města.

> Když jste s ní šli po Hyde Parku, tu záhon tulipánů, tu dítě v kočárku, tu nějaké směšné malé drama, které si vymyslela na místě. (Je dost pravděpodobné, že by s těmi milenci byla promluvila, kdyby se domnívala, že jsou nešťastní.)

[44] Tamtéž

Květiny, které by spatřil zahradník, zde symbolizuje složitost a mnohovrstevnatost lidské povahy. Různé vlastnosti a zkušenosti, které se v člověku mísí, tvoří jeho jedinečnou osobnost. Stejně jako květina je výsledkem kombinace různých faktorů, i lidská povaha je výsledkem kombinace mnoha vlivů. Dychtění po vlastním zdokonalení, které je zmíněno v pasáži, je dalším důležitým aspektem. Květina, která rozkvétá, symbolizuje touhu po růstu a zlepšování sebe sama. Tato touha je charakteristická pro hlavní postavy románu, které usilují o naplnění svých snů a ambicí. Láska a vzdělání zde fungují jako katalyzátory osobního růstu a rozvoje. Slečna Poleová představuje intelektuální a emocionální inspiraci, která podporuje a urychluje proces rozkvětu. Stejně jako květina potřebuje specifické podmínky, aby rozkvetla, i lidská bytost potřebuje určité vlivy a zkušenosti, aby dosáhla svého plného potenciálu. Květina zde tedy slouží jako symbol pro pochopení a ocenění těchto procesů v lidském životě.

> Ale co jiného by o tom všem dokázal říct i ten nejbystřejší z jeho přátel než to, co prohlásí zahradník, když ráno otevře dveře skleníku a najde nový květ na rostlině: rozkvetla; rozkvetl z marnivosti, ctižádosti, idealismu, vášně, osamělosti, odvahy, lenosti, obvyklých semínek, které se všechny pomíchaly (v pokojíku kousek od Euston Road), učinily ho nesmělým a koktavým, vzbudily v něm dychtění po vlastním zdokonalení, nechaly ho zamilovat se do slečny Isabel Poleové, která na škole ve Waterloo Road přednášela o Shakespearovi.

Muškáty v záhonech symbolizují stabilitu, pořádek a každodenní rutinu. Jsou součástí pečlivě udržovaného prostředí, které představuje běžný, klidný život před válkou. Válka ničí nejen fyzické objekty, ale také narušuje psychický a emocionální stav lidí. Tento obraz ukazuje, jak válka zasahuje do všech aspektů života, rozbíjí nejen materiální svět, ale i vnitřní svět lidí. Muškáty a další detaily představují svět, jaký byl před válkou – pečlivě uspořádaný, s předvídatelnými kariérními postupy a každodenními radostmi. Válka tento svět rozbíjí a převrací. Tato destrukce je ztělesněna obrazem rozbitých záhonů muškátů. Pan Brewer si vážil Smithových schopností a měl pro něj velké plány, které byly válkou zničeny. Muškáty, které byly pečlivě pěstovány a udržovány, jsou metaforou pro tyto zmařené naděje a plány. Ničení květin tedy odráží ničení životních drah a budoucností mladých mužů, jako je Smith.

Celkově tato pasáž využívá květiny jako symbolický prvek k zobrazení dopadů války na stabilitu, řád a osobní vztahy. Muškáty představují svět před válkou, který je narušen a zničen, stejně jako životy a plány lidí, kteří v něm žili.

Zničení busty Ceres, řecké bohyně úrody a matky cyklicky vzkříšené Perspehone, a narušení výživy poskytované kuchařem jsou předzvěstí válečného zranění Septima. Septimus, ležící v křesle v Regent's Parku, cítí, že „jeho masem prorostly červené květy" (MD 67); těsně předtím, než odešel do války, život jeho mysli pod vedením slečny Isabel Poleové v jejích zelených šatech „rozkvetl." Sám Septimus je jedním z muškátů zničených válkou, obětí pohodlné hlouposti.[45]

> Něco se s ním děje, věděl pan Brewer; pan Brewer, vedoucí úředník ve firmě Sibleys a Arrowsmiths – aukce, odhady a obchod s realitami; něco se s ním děje, říkal si, a protože měl k těm svým mladíkům otcovský vztah a Smithových schopností si velice vážil a prorokoval mu, že za deset patnáct let postoupí do koženého křesla v další místnosti pod oknem ve střeše, s darovacími listinami v šanonech všude kolem, "pokud mu ovšem bude sloužit zdraví", dodával pan Brewer, a v tom se skrývalo nebezpečí – vypadal neduživě; radil mu fotbal, zval ho na večeři a sledoval ho, aby doporučil zvýšení platu, když tu se stalo něco, co postavilo na hlavu mnohý předpoklad pana Brewera, odvedlo mu ty nejschopnější mladíky a nakonec, tak neodbytné a zlovolné byly prsty evropské války, rozbilo sádrový odlitek Ceres, vyrylo díru v záhonech muškátů, a naprosto zničilo nervy kuchařky v domě pana Brewera na Muswell Hill.

[45] Key, Elizabeth [online].

Muškáty, které jsou obvykle symbolem krásy a pečlivě udržovaného prostředí, jsou zde uvedeny v kontextu pokrytectví a povrchnosti pana Brewera. Jeho navoskovaný knír, korálový špendlík v kravatě a bílý nákrčník představují jeho pečlivě udržovanou vnější fasádu, která skrývá chlad a studené vlhko uvnitř. Zničení jeho muškátů během války symbolizuje rozpad této fasády a odhalení pravé povahy. Zničené muškáty a nervy kuchařky ukazují, jak válka zasáhla každodenní život a rozbila pečlivě udržovaný pořádek. Válka zde nejen fyzicky ničí, ale také psychicky devastuje lidi, kteří jsou součástí tohoto světa. Muškáty zde představují součást povrchního světa, který je udržován jen na oko, zatímco uvnitř je plný chtivosti, potměšilosti a neřesti.

> Třeba Brewer ve své kanceláři, s tím navoskovaným knírem, korálovým špendlíkem v kravatě, bílým nákrčníkem a s tím svým věčným rozplýváním – přitom uvnitř jen chlad a studené vlhko –, s těmi jeho muškáty zničenými za války a nervy jeho kuchařky nadranc; nebo Amélie ta a ta, která servíruje šálky čaje přesně o páté – chtivá, potměšilá, jízlivá harpyje; a všichni ti Tomové a Bertíci v těch naškrobených náprsenkách, z kterých kapou pořádné kapky neřesti.

Růže, které Rezia přináší, jsou už téměř mrtvé, což symbolizuje křehkost života a blízkost smrti. Tento kontrast mezi krásou květin a jejich blížící se smrtí odráží vnitřní stav Septima Smitha, který trpí psychickými problémy po návratu z války a cítí se být na pokraji zhroucení. Květiny přinesené Rezií a zmínka o Evansovi (Septimově padlém příteli z války) evokují vzpomínky na minulost a ztracené přátele. Květiny, které Evans údajně natrhal na polích Řecka, přenášejí Septima zpět do válečných časů a prohlubují jeho pocit odcizení a melancholie. Septimus mumlá o dorozumívání, které považuje za zdraví a štěstí.

Květiny zde mohou symbolizovat snahu o komunikaci a propojení mezi lidmi. Reziina snaha přinést květiny a udělat pokoj krásnějším je pokusem navázat kontakt a sdílet pozitivní emoce se Septimem, což on však kvůli svému stavu nedokáže plně ocenit. Navzdory tomu, že růže jsou už téměř mrtvé, jejich přítomnost a snaha o jejich oživení mohou být také vnímány jako symbol naděje a lásky. Rezia se snaží pečovat o Septima a přinést mu radost, což odráží její lásku a odhodlání. Slunce, které září na vázu s růžemi, vytváří odlesky, které se smějí a tančí po místnosti. Tento obraz kontrastuje s vnitřním stavem Septima, který je plný úzkosti a deprese. Květiny a sluneční světlo představují vnější krásu a život, zatímco Septimus je uvězněn ve své vnitřní temnotě. Růže symbolizují nejen krásu a snahu o dorozumění, ale také křehkost života a bolestné vzpomínky na minulost.

> A Rezia se vrátila, s květinami, přešla přes pokoj a dala růže do vázy, na kterou zazářilo slunce a odlesk se smál a tančil po místnosti. Musela koupit ty růže, vysvětlovala Rezia, od nějakého chudáka na ulici. Ale byly už skoro mrtvé, řekla, když je rovnala do vázy. Takže tam venku je nějaký muž; nejspíš Evans; a ty růže, o kterých Rezia řekla, že jsou už napůl mrtvé, natrhal na polích Řecka. "Dorozumívání je zdraví; dorozumívání je štěstí, dorozumívání–" mumlal.

Rudé karafiáty, které lady Brutonová položila vedle svého talíře, představují prvotřídní vkus a estetickou hodnotu, která je kladena na společenské události v prostředí Mayfairu. Jsou pečlivě vybrané a umístěné, což reflektuje důraz na detaily a kultivovanost ve vyšších společenských kruzích. Květiny zde také ilustrují kontrast mezi povrchností společenského světa a hlubším významem, který může být nalezen v maličkostech. Zatímco hosté mohou vnímat květiny jen jako součást estetického zážitku, jejich přítomnost a umístění odráží skryté hodnoty a významy, které se v těchto setkáních mohou objevit.

Pro Hugha Whitbreada, který zažívá pocit smíru s celým světem, rudé karafiáty představují symbol klidu a harmonie. Jeho poznámka o tom, jak by květiny vypadaly kouzelně, odráží jeho pocit spokojenosti a vyrovnanosti v tomto momentě. Pasáž zdůrazňuje iluzi, kterou

vytváří společenské hostitelky. Květiny a ostatní estetické prvky stolování (sklo, stříbro, ovoce) přispívají k iluzi, že vše je perfektní a že jídlo a zážitek nejsou spojeny s finančním nákladem, ale jsou darem krásy a pohostinnosti. Karafiáty jsou součástí této iluze o bezstarostném luxusu a eleganci. Květiny poskytují jakýsi bod zaměření, který umožňuje hostům zamyslet se nad krásou, estetikou a jejich vlastním místem v tomto světě. Celkově rudé karafiáty v této pasáži slouží jako symboly estetiky, společenského statusu, harmonie a iluze. Pomáhají vytvořit atmosféru kultivovanosti a přispívají k tematickému kontrastu mezi povrchností a hlubším významem v sociálních interakcích a zážitcích.

> A tak neslyšně a skvostně začaly procházet sem a tam lítačkami služky v zástěrkách a s bílými čepečky sloužící ne z nutnosti, ale jako adeptky tajemství či ohromného klamu provozovaného hostitelkami v Mayfairu od půl druhé do dvou, kdy se mávnutím ruky zastaví společenský hovor a místo toho vzniká tato hluboká iluze o jídle – že se za něj neplatí; a pak se stůl dobrovolně zaplní sklem a stříbrem, podložkami, talířky s červeným ovocem; tresku maskuje povlak z hnědé smetanové omáčky; kousky kuřat plavou v mísách; hoří barevný, neobvyklý oheň; a u vína a kávy (za které se neplatí) se přemítavým očím zjevují radostné pohledy; mírně spekulativní oči; oči, kterým se život jeví jako hudba, záhadný; oči nyní naladěné pozorovat bodře krásu rudých karafiátů, které lady Brutonová (jejíž pohyby byly vždycky odměřené) položila vedle svého talíře, takže Hugh Whitbread zažívající pocit smíru s celým světem a zároveň si naprosto jistý svým postavením, poznamenal a položil přitom vidličku: "Vypadaly by kouzelně na pozadí vašich krajek.

Tato pasáž prostřednictvím rudých karafiátů a gest lady Brutonové vyjadřuje její postavení a charakter jako vlivné a respektované osoby ve společnosti, která je pevně spojena s uměním a estetikou. Popis, že lady Brutonová "nezměnila výraz, jako v transu", naznačuje, že je hluboce ponořena do svých myšlenek nebo pocitů. Tento výraz může odrážet její soustředění, zamyšlení nebo snahu vyvolat určitý dojem nebo atmosféru, což může mít vliv na dění v okolí

> Lady Brutonová pozvedla karafiáty a držela je poněkud škrobeně, dost podobně jako generál na obraze za ní držel v ruce svitek; nezměnila výraz, jako v transu.

Záhony s jiřinami, proskurníky a ozdobnou trávou představují harmonii a krásu přírody, která je součástí života rodiny. Tyto květiny a rostliny mohou symbolizovat radost, klid a pohodu, které rodina zažívá v kontaktu s přírodou. Popis rodinných setkání na trávníku s prostřenou svačinou evokuje vzpomínky na minulost a harmonické chvíle strávené společně. Obraz rodiny sedící pod stromy s prostřeným piknikem vytváří dojem tepla, bezpečí a rodinné pohody. Výskyt psů a potkanů v této pasáži naznačuje, že rodina byla blízko přírody a měla zvířecí společníky. Lumpárny jsou pravděpodobně symbolem radosti, zábavy a spontánnosti, která charakterizuje dětství a rodinný život. Květiny, zvířata a prostřená svačina představují důležité prvky tohoto obrazu, který zobrazuje rodinu jako harmonickou jednotku, která sdílí radostné a bezstarostné chvíle společně.

> A mívali tam psy; mívali tam potkany; otec s matkou sedávali na trávníku pod stromy, s prostřenou svačinou, kolem záhony s jiřinami, proskurníky, ozdobnou trávou; a oni, rošťáci, vždycky měli za lubem nějakou lumpárnu!

Měkký teplý vánek odvíjí okvětní lístky a čeří vody, což evokuje obraz květin a rostlin v pohybu. Tento popis připomíná scénu s květinami a přírodními prvky, které se pohybují a mění pod vlivem větru. Modrá, neměnná, rozpálená letní obloha vytváří pocit stability a klidu. Tento obraz neměnné oblohy může symbolizovat trvanlivost a neporušitelnost přírody, což poskytuje pocit jistoty a bezpečí. Celkově jsou květiny a přírodní prvky v této pasáži spojeny s klidnou a harmonickou atmosférou venkova v Norfolku. Popis květin a jejich pohybu pod

vlivem větru a spojení s dalšími přírodními prvky evokuje obraz živé a dynamické přírody, která je nedílnou součástí života na venkově.

> Rychlost dopoledního dopravního ruchu povolila a jednotlivé vozy bezstarostně rachotily poloprázdnými ulicemi. V Norfolku, na který Richard Dalloway napůl myslel, měkký teplý vánek odvíval okvětní lístky; čeřil vody; províval kvetoucími travinami. Ženci se uložili pod živé ploty, aby se prospali z ranní dřiny, rozhrnovali závěsy zelených stébel; odhrnovali chvějící se kuličky kerblíku, aby viděli na oblohu; na tu modrou, neměnnou, rozpálenou letní oblohu.

Hlavní postava chce přinést květiny jako gesto lásky a citu. Růže jsou tradičním symbolem lásky a vášně, a tak jsou vhodnou volbou pro vyjádření hlubokých emocí, a záměr bude jasný. Mluvit o určitých tématech nebo vyjadřovat určité pocity může být obtížné a stydlivé. Proto se Richard rozhodne, že květiny vyjádří jeho pocity beze slov. Odkaz na „ten nevyřčený pocit týkající se jí“ a skutečnost, že o něm nikdy nemluvili, naznačuje existenci hlubokých, nevyřčených emocí a tajemství vztahu mezi postavami. Květiny slouží jako symbol tohoto nevyřčeného, ale silného a důležitého pocitu.

> Ale chtěl jí něco přinést. Květiny? Ano, květiny, protože svému vkusu ohledně zlatých šperků nedůvěřuje; jakékoli množství květin, růží, orchidejí na oslavu toho, co je, ať to berete, jak chcete, událost; ten nevyřčený pocit týkající se jí, když mluvili o Peteru Walshovi u oběda; a oni o tom nikdy nemluvili; celá léta o tom nepromluvili; což, pomyslel si a pevně se chopil červených a bílých růží (velké kytice v hedvábném papíře), je ta největší chyba na světě. Jsou chvíle, kdy se o tom nedá mluvit; člověk se to stydí říct, pomyslel si, strčil si drobné do kapsy a vyrazil s velkou kyticí v ruce do Westminsteru, aby rovnou a výslovně řekl (ať už si ona o něm pomyslí cokoli), podá jí květiny a řekne "Miluju tě."

Květiny, kterými je Clarissa vyzbrojena, v této ukázce představují symbol radosti, spontánnosti a přátelství, a zároveň mohou naznačovat touhu po komunikaci a porozumění v nerozřešených vztazích. Jsou prostředkem, jak přinést do setkání mezi postavami lehkost a pozitivní energii. Když Richard přiblíží k Clarisse, i když napjatě, a ona se rozesměje při pohledu na něj, ukazuje to, že květiny přinášejí do jejich setkání určitou lehkost a přátelskou atmosféru.

> Nesa své květiny jako zbraň, Richard Dalloway se k ní přiblížil; napjatě přešel kolem ní; přesto tu byl čas, aby mezi nimi přeskočila jiskra – ona se při pohledu na něj rozesmála, on se dobrosrdečně usmál a uvažoval o problému tulaček; ne že by někdy promluvily.

Rudé růže jsou tradičním symbolem lásky a vášně, zatímco bílé růže symbolizují čistotu a nevinnost. I když nedokáže říct Clarisse, že jí miluje, gesto přinášení květin může být vyjádřením jeho citů beze slov. I když Richard nedokáže vyjádřit svou lásku slovně, Clarissa pochopí význam gesta přinášení květin. Tímto způsobem jsou květiny prostředkem komunikace, která je pochopitelná pro obě strany, v tomto případně je to naprosto jasná symbolika růží.

> Vešel Richard s květinami v ruce. Zklamala ho, kdysi v Cařihradu; a lady Brutonová, jejíž obědy prý jsou výjimečně zábavné, ji nepozvala. Napřahoval ruku s květinami – růžemi, rudými a bílými růžemi. (Ale nedokázal se přimět k tomu, aby jí řekl, že ji miluje; ne výslovně.) Ale to je milé, řekla a vzala si květiny. Pochopila, pochopila, aniž promluvil; jeho Clarissa. Dala je do váz a postavila na krbovou římsu. Vypadají tak krásně! Clarissa si pomyslela, že ty růže jsou naprosto nádherné; nejdřív v kytici pospolu; teď každá barva zvlášť.

V této ukázce květiny, konkrétně růže, slouží jako symbolický prvek, který zvýrazňuje kontrast mezi Clarissiným soukromým světem a vnějším světem politiky a sociálních problémů. Clarissa si váží těchto květin a dává jim přednost před vnějšími problémy. Květiny

také připomínají večírky, které jsou pro ni významnou součástí jejího života. I zde značí růže ztrátu mladisvé romantiky.
Richard obdarovává Clarissu s růžemi, protože jí nedokázal říci slovy, že jí miluje, ale Clarissina radost z Richardových růží, i když je to radost intenzivní, jí umožňuje ignorovat utrpení Arménů, kteří z růží dělají známky neschopnosti vyjádřit nebo dokonce cítit empatii.[46]

> Už byl na půl cesty do parlamentu, k těm svým Arménům či Albáncům, když ji usadil na pohovce, aby se dívala na jeho růže. A lidé říkali: "Clarissa je zhýčkaná." Záleželo jí mnohem víc na jejích růžích než na Arménech. Dohnáni k vymření, mrzačeni, zmrzlí, oběti krutosti a nespravedlnosti (slyšela Richarda říkat pořád dokola) – ne, ona necítila nic k těm Albáncům, nebo snad Arménům?, ale moc se jí líbily ty růže (nepomůže to snad Arménům?) – jediné květiny, u kterých snesla, aby se řezaly.
> Jsou tu ty jeho růže. Její večírky! To je ono! Její večírky! Oba dva ji nespravedlivě kritizovali, neprávem se jí smáli, kvůli jejím večírkům. To je ono! To je ono!

Květiny, konkrétně zmíněné růže, jsou součástí každodenní rutiny Clarissy. Jejich přítomnost symbolizuje průchod času a pravidelnost života, která se opakuje každý den, kdy člověk vstává, prochází se a setkává se s lidmi kolem sebe.

Porovnání Clarissy s uzavřeným hyacintem naznačuje její proměnu a změnu v průběhu času. Dříve měla smysl pro humor jako dítě, ale nyní, již není tak lehkomyslná a zvážněla. Květiny, jako symbol přírodní proměny a růstu, reflektují i proměnu Clarissiny osobnosti a postavení v životě. Květiny jsou zde více než jen ozdobou; jsou prostředkem, jak vyjádřit podtext emocionální hloubky a závažnosti Clarissiných myšlenek. Zatímco rutinní průchod dnem symbolizuje každodennost a zdánlivou nevýznamnost jednotlivých dnů, květiny připomínají, že v každém dni může být skryt význam a síla emocionálních zážitků a proměn.

Oba druhy květin zde představují symbol prchavosti času, proměny a závažnosti životních událostí. Jsou prostředkem, jak vyjádřit Clarissin vnitřní svět, emocionální zážitky a proměny, kterými prochází v průběhu času.

> Nicméně to, že jeden den jde za druhým; středa, čtvrtek, pátek, sobota; že se člověk ráno vzbudí; uvidí oblohu; projde se parkem; potká Hugha Whitbreada; pak najednou přijde Peter; pak tyhle růže; to už stačí. Jako dítě mívala dokonalý smysl pro humor; ovšem teď v sedmnácti, Clarissa tomu naprosto nerozumí, hrozně zvážněla; jako hyacint uzavřený v lesklé zeleni, s poupátky jen naznačujícími barvu, hyacint, na který nesvítí slunce.

Matka Elizabeth se chová k slečně Kilmanové se zdvořilostí a milostí tím, že nabízí květiny. Toto gesto může vyjadřovat společenskou konvenci a snahu udržet zdvořilé chování, i když existuje nesoulad mezi nimi. Zmáčknutí květin dohromady, jak to dělá slečna Kilmanová, symbolizuje rozdílnost a nesoulad mezi ní, Elizabeth a její matkou. Tento nesoulad je důrazně zdůrazněn tím, že slečna Kilmanová a matka Elizabeth mají odlišné zájmy a způsob komunikace. Zatímco matka se chová ke slečně Kilmanové zdvořile, Elizabeth si všímá nesouladu mezi jejich zájmy a způsobem komunikace. To, co zajímá slečnu Kilmanovou, nudí její matku, což naznačuje kontrast ve vnímání a zájmech mezi těmito postavami.

> A přišla její matka a zavolala na ně, že z Bourtonu dorazila zásilka a jestli by slečna Kilmanová nechtěla nějaké květiny? Chovala se ke slečně Kilmanové vždycky moc, moc mile, ale slečna Kilmanová všechny ty květiny zmáčkla dohromady a neuměla si povídat o hloupostech, a co zajímalo slečnu Kilmanovou, nudilo její matku, a slečna Kilmanová a ona k sobě prostě vůbec nešly; a slečna Kilmanová bývala opuchlá a vypadala dost nehezky, ale slečna Kilmanová byla strašně chytrá.

[46] Key, Elizabeth [online].

Elizabeth je přirovnávána k různým rostlinám a jevům, jako jsou topoly, ranní rozbřesk, hyacinty, a zahradní lilie. Tato přirovnání mohou symbolizovat krásu, jemnost a přírodní harmonii spojenou s postavou. Pro Elizabeth je život v Londýně vnímán jako břemeno a nepříjemný protiklad k idylickému životu na venkově. Zde je vidět kontrast mezi přírodní krásou a svobodou, kterou prožívá na venkově, a společenskými povinnostmi a očekáváními v Londýně. Na venkově se postava cítí svobodně a autenticky, zatímco v Londýně je omezována společenskými normami a očekáváními.

> A už jak tam stála v těch velice dobře střižených šatech, to začínalo... Lidé si ji začínali přirovnávat k topolům, rannímu rozbřesku, hyacintům, kolouškům, tekoucí vodě a zahradním liliím; a její život jí pak připadal jako břímě, protože měla mnohem lepší pocit, když ji nechali na pokoji a ona si jako na venkově mohla dělat, co chtěla, ale oni ji věčně přirovnávali k liliím a musela chodit na večírky a Londýn jí připadal tak příšerný ve srovnání s tím, když pobývala na venkově sama s otcem a se psy.

Květiny jsou zde použity jako symbol trvanlivosti a kontinuity. Podobně jako ledovcový proud, který unáší led a další předměty po dlouhé vzdálenosti, hlas v této pasáži symbolizuje paměť a události, které jsou neseny věkem a časem. Květiny zde představují jednu z mnoha věcí, které jsou zachyceny v této nekonečné paměti a jsou neseny dál proudem čas. Přirovnání k drsnému proudu ledovce ukazuje na sílu a neúprosnost přírodních procesů. Stejně tak může být hlas v této pasáži vnímán jako síla, která unáší a nese lidské vzpomínky a události s nezadržitelnou silou.

> Zapomnětlivost u lidí by mohla zraňovat, jejich nevděk rozkládat, ale tento hlas, proudící nekonečně, rok za rokem, se mohl stát čímkoli; tímhle slibem; touhle dodávkou; tímhle životem; tímhle průvodem, všechny by je obepnul a nesl je dál, jako v drsném proudu ledovce led drží odštěpek kosti, modrý okvětní lístek, nějaké duby – a valí je dál.

Růže na tapetě jsou použity jako symbol proměnlivosti a neustálého pohybu. Pro Septima Warrena Smithe, který leží na pohovce a pozoruje tapetu, květiny na tapetě představují jakousi útěchu a odraz přirozené krásy a harmonie ve světě. Tyto vizuální a estetické podněty mohou mít terapeutický účinek na Septima, který trpí válečnými zážitky a psychickými obtížemi.

> Jako by odcházely a přicházely, kynuly, dávaly znamení, tak to světlo a stín, které tu učinily stěnu šedou, tu banány jasně žluté, tu učinily Strand šedivý, tu zase omnibusy jasně žluté, připadaly Septimu Warrenu Smithovi, když ležel na pohovce v obývacím pokoji; díval se, jak kapalné zlato zazáří a zase potemní s úžasnou schopností nějakého živého tvora na růžích, na tapetě.

Rododendrony mohou symbolizovat krásu a bohatství přírody, zároveň však mohou evokovat i mystérium a tajemno. Zpěv mrtvých za keři rododendronů odkazuje k sebevraždě Septima, která se odehraje nedlouho poté.[47] Čas jako neúprosná síla ovlivňuje lidské osudy a události, a tím i význam lidské existence.

> A teď k tomu, co napsal; jak mrtví zpívají za keři rododendronů; ódy na Čas; rozhovory se Shakespearem; Evans, Evans, Evans – jeho poselství ze záhrobí; nekácejte stromy; řekněte to ministerskému předsedovi. Všeobecná láska: smysl světa.

Tato pasáž popisuje pocity a vnímání ženy, která prožila padesát let svého života a nyní reflektuje nejen na svůj fyzický vzhled, ale i na své sociální postavení a finanční situaci. Woolfová popisuje ženinu tíseň a finanční potíže, které ovlivňují její schopnost zapadnout do společnosti a setkat se s lidmi, kteří mají vyšší sociální a ekonomické postavení. Tato tíseň a

[47] Key, Elizabeth [online].

nedostatek finančních prostředků omezují její možnosti účasti na společenských událostech a sociálních interakcích. Je zde také zachycen její kontrast mezi vnímáním sama sebe a vnímáním mladých dívek kolem ní. Zatímco mladé dívky jsou popisovány jako sebejisté a svobodné, ona se stále potýká se svými vlastními pocity nedostatečnosti a tíže.

> Ty dívky jí dělaly starost, mladé dívky s holými rameny, snad proto, že ona sama byla vždycky tak nepohledná, s řídkými vlasy a nejasným profilem; třebaže nyní, když jí minula padesátka, jako by z ní začal vyzařovat jakýsi paprsek, cosi, co léta odříkání přetvořila v distingovanost, ovšem zároveň znovu a znovu zastiňované její tíživou chudobou, jejím panickým strachem pramenícím z pouhých tří set liber ročního příjmu a její beznadějné situace (nemohla si vydělat ani penny), jež byly příčinou její stydlivosti a čím dál víc jí znemožňovaly setkávat se s dobře oblečenými lidmi, kteří se v sezoně někam chystali každý večer, prostě jen řekli služce "vezmu si to a to", zatímco Ellie Hendersonová nervózně vybíhala ven a kupovala levné růžové květiny, půl tuctu, a pak si přehodila šál přes ty staré černé šaty.

Polibek mezi Clarissou a Sally představuje projev jejich emocionálního propojení a důvěry. Je to okamžik intimitního spojení a sdílení mezi dvěma lidmi, kteří si jsou blízcí. Tento gesto ukazuje fyzickou blízkost a spojení mezi Clarissou a Sally. Držení ruky představuje symbol podpory, důvěry a sounáležitosti. Clarissa vnímá okolní prostředí, když se otočí a uvidí pokoje plné hostů, slyší hlasitý hovor a vidí svíčky a pověšené záclony. Tento kontrast mezi intimitou polibku a rušným prostředím kolem ní může zdůraznit intenzitu tohoto momentu a jeho odlišnost od okolní reality. Růže, které jí přinesl Richard, mohou symbolizovat lásku, péči a pozornost, kterou Clarissa dostává od svého manžela. Jsou také symbolickým vyjádřením krásy a romantiky, která je přítomná v Clarissině životě, i přes ostatní starosti a konflikty.

> Políbily se, nejdřív na tuhle tvář, pak na druhou, u dveří do salonu a Clarissa se otočila, se Sallyinou rukou ve své a uviděla pokoje plné, slyšela hlahol hlasů, uviděla svícny, povívající záclony a růže, které jí přinesl Richard.

Namísto vzpomínek na lidské bytosti se Clarissa zaměřuje na přírodní krásu, konkrétně na orchideje a horské průsmyky. Tato spojení s přírodou jsou pro ni silné a vystihují hlubší zážitky a prožitky než politické nebo společenské události. Tento aspekt jejího života představuje umělecké vyjádření a zálibu, která jí dává radost a uspokojuje ji. Zmínka o válce, která vyrušuje Clarissu z jejího hlubokého meditativního stavu, zdůrazňuje kontrast mezi klidem a krásou přírody a brutální realitou války. Clarissa je podrážděná, když ji válka vytrhne z jejího meditativního stavu, což naznačuje, že pro ni má příroda a umělecká tvorba zvláštní důležitost a hodnotu.

> Při zmínce o Indii, nebo dokonce o Cejlonu, její oči (jen jedno bylo skleněné) se pomalu prohloubily, zmodraly a pohlédly ne na lidské bytosti – neměla žádné něžné vzpomínky, žádné pyšné iluze o místokrálích, generálech, povstáních –, to orchideje před sebou viděla a horské průsmyky a sebe, jak ji v šedesátých letech kuliové nosili na zádech přes osamělé vrcholky hor; nebo jak schází dolů a vytrhává orchideje (s úžasnými květy, jaké nikdy předtím neviděla), které pak malovala vodovými barvami; nezkrotná Angličanka, podrážděná, když jí třeba válka vrhla bombu přímo ke dveřím a vyrušila ji z její hluboké meditace nad orchidejemi a cestování po Indii v šedesátých letech – ale už tu máme Petera.

Odkaz na Charlesa Darwina a jeho poznámky o knížce Clarissy o barmských orchidejích ukazuje, že i když se časem mohou určité věci zdát nevýznamné nebo zapomenuté, jejich vliv může přetrvávat a ovlivňovat myšlení a pocity lidí i po mnoha letech.

> Á! Nemohla odolat a vzpomněla na to, co řekl Charles Darwin o její knížečce o barmských orchidejích. (Clarissa si musí promluvit s lady Brutonovou.) Nepochybně na ni teď už nikdo nevzpomene, na její knížku o barmských orchidejích, ale před rokem 1870 ji vydali třikrát, vykládala Peterovi.

Zde vidíme pohledy tří postav, u dvou má Clarissa květiny, v případě Willieho Titcomba je to topol a hyacint, což značí její lásku k přírodě a také její osobnost.
Sally má před očima, jak Clarissa chodila celá v bílém s náručí květin, což jí přináší vzpomínky na jejich přátelství a pobyt v Burtonu.
Tyto obrazy přírody a asociace s Clarissou ukazují, jak každá postava vnímá Clarissu a jaké vztahy s ní mají spojené s konkrétními obrazy nebo vzpomínkami.

> (Je jako topol, je jako řeka, je jako hyacint, říkal si Willie Titcomb. Oč příjemněji by jí bylo na venkově, kde by si dělala, co by chtěla! Elizabeth skoro s jistotou věděla, že chudáček pes vyje.)
> Není Clarisse ani trochu podobná, řekl Peter Walsh. "Ach, Clarissa!" zamyslela se Sally. Sally má prostě tenhle pocit: za mnohé Clarisse vděčí. Bývaly přítelkyně, ne známé, přítelkyně, a ona má dosud před očima Clarissu, jak chodila po domě celá v bílém s náručí květin – dodneška jí rostliny tabáku připomínají Bourton.

V této pasáži Peter Walsh uvádí myšlenky na Clarissu, které se mu honí hlavou. Vidí, jaká Clarissa mohla být.

> (A tak by pokračovala, říkal si Peter, hodinu po hodině; syn horníka; lidé si myslí, že se vdala pod svou úroveň; jejích pět synů; a co ještě – květiny, hortenzie, pustoryl, velmi, velmi vzácné ibiškové lilie, které nikdy nerostou na sever od Suezského průplavu, ale ona s jedním zahradníkem blízko Manchesteru jich mají celé záhony, přímo záhony! Tak tomu všemu Clarissa unikla, protože je taková nemateřská.)

Peter hledá v květinách klid, jelikož jeho mysl je rozbouřená. Sally se opět ukazuje jako postava, která má ke květinám úzký vztah. Elizabeth přirovnává k lilii, vidí v ní nevinnost a čistotu.[48]

> Když si zoufá z lidských vztahů (s lidmi je to tak těžké), často vyjde na zahradu a z květin nabývá klid, který ji muži ani ženy nikdy neposkytnou. Ale ne; on nemá zelí rád, má radši lidské bytosti, řekl Peter. Mládí je skutečně krásné, řekla Sally, když sledovala Elizabeth, jak přechází přes pokoj. Je o tolik jiná než Clarissa v jejím věku! Co si o ní myslí on? Moc toho nenamluvila. Moc ne, zatím, připustil Peter. Je jako lilie, řekla Sally, lilie u rybníčku. Ale Peter s ní nesouhlasil, že nevíme nic. Víme všechno, řekl; alespoň on ano.

[48] Key, Elizabeth [online].

Praktická část

Ticho

Fína:
Už je to tady zase. Neutuchající pocit osamělosti, který začne přicházet s prvním padajícím listím. S obdobím tlustých duchen a horkých polévek, kdy se člověk stahuje dovnitř. A rád by nebyl uvnitř sám. Fína si ale dovnitř nikoho nepustí. Sice se v jejím bytě odehrávají večírky docela pravidelně, ale když hosti odejdou, samota na ni dolehne doopravdy. Dnešní večer bude stejný. Bude se smát, pít víno které jí nechutná a po bytě bude roznášet květiny, které jí někdo donese, protože sama by si řezané nikdy nekoupila, jelikož jí to nepřijde správné. Nemá ale sílu to vysvětlovat ostatním.
Běta se ukáže poslední, i přes to že je Josefina její nejlepší kamarádka, člověk, který je schopný poslouchat, když se Fína zlobí na celý svět. Když se chce nechat utopit ve virtuálním světě, je tím, kdo ji odtud vytáhne.
Zazvoní zvonek a byt se naplnil lidmi, z nichž Fína některé ani nezná. Stojí u kuchyňského stolu se sklenicí bílého vína. Běta tu pořád není, pozvala lidi, které Fína nikdy neviděla a teď se s nimi musí vypořádat. Místo vyhledávání konverzace jí zrak spočine v protějším okně. Za závěsy se rýsuje silueta. Zajímá jí, kdo tam žije? Jsou to vášniví milenci, kteří bez sebe nedají ani krok?
Když opět zadrnčí zvonek, a Fína otevře, je to konečně Běta. Popadá dech.
„Umírám," řekne a posadí se na botník. Fína se zatřese.
„Mám někam zavolat, nebo?"
„Ale ne, jenom mě ty schody nějak zmohli. Promiň, příště si na to dám pozor." Natáhne k ní ruku v omluvě, Fína ji ale nepřijme.
Sice to zní jako že mluví o cestě po schodech, ale obě ví že mluví o tom, s jakou lehkostí ona a všichni ostatní mluví o smrti. Fínu smrt děsí. Ta neprobádaná černá krajina, kterou si představuje. Bude si tam člověk vůbec něco z života pamatovat? Nebo se na zemi jenom snažíme zbytečně?
„Donesla jsem víno." Běta přeruší její myšlenky, vrazí ji lahev do ruky a nechá Fínu stát v chodbě. Zůstane tam chvíli stát. Běty tenisky se válí přes sebe, jak je sundala v rychlosti, a taky by si je mohla umýt. Jenže na to si nikdy nenajde čas. Bude to pro ni nejzbytečnější věc na světě. V tom jsou každá jiná. Ona má ráda svůj klid a pořádek, ale Běta je jako tornádo. Dělá pět věcí najednou a všechny pořádně.
Přišel čas být hostitelka. Zkontroluje rtěnku v temnotě telefonu a dveřmi do obýváku vpustí večírek i do předsíně. Když spatří volné místo na gauči vedle Pavla, zamíří tam.

„Ještě víno?" Pavel už naklání lahev nad Josefininu skleničku. Fína se probudí ze svých myšlenek. Už by neměla pít, zítra jí čeká práce. Jenže cítí, že potřebuje ještě tu hořkosladkou chuť.
„Děkuji." Pavel se vedle ní posadí a začne mluvit. Slova se z něho řinou, Fína je ale nechápe, nerozumí jim. Přijde jí všechno jako v mlze, jako kdyby Pavel mluvil nějakou cizí řečí. Že by za to mohlo to víno? Dnešní večer je podivný, nejradši by byla, kdyby všichni byli pryč. Slyší

klavír, rozeznělé klapky, možná to hraje Běta, už se toho od ní dost naučila, přidává se k němu zvuk rozbíjejícího skla. Pavlův monolog ztichl. Zřejmě se šel utopit do virtuálního světa, když Fína není dost zábavná. Nesnáší tuhle faleš večírků. Každý nakonec skončí utopený ve vlastním světě, ze kterého není úniku.
„Co jsi říkal?“ otočí se k němu Fína, s touhou získat jeho pozornost zpátky, jenže Pavel se zvedl a odchází. Udělala zase něco špatně? Ráda by Pavla vzala za ruku. Tancovala s ním za zvuku klavíru. Jenže Pavel o těch citech nic neví, má ženu, dokonce už spolu čekají dítě. Přitom není o tolik starší. Mají mezi sebou pět let, ale někdy přijde jí to jako století.
Když není její mysl v mlze, vydrží ho pozorovat celý večer. Otáčí hlavou jako slunečnice a natahuje krk za svým sluncem v podobě Pavla s jeho modrýma očima. Dává si pozor, aby jí nikdo nezpozoroval. Támhle je. Zametá střepy v kuchyni. Přišla o další skleničku na víno, až příště přijde návštěva bude muset pít víno z hrnku. Nebo rovnou z lahve. Pak by třeba myšlenky utichly. Všechny. Na Pavla, na její matku, na Bětu, na smrt. Nemohl by dnešní večer už skončit? Kolik je vlastně hodin? Vytáhne telefon, potřebuje chvíli vidět iluze dokonalých životů. Sedne si na zem vedle lednice a otevře Instagram. Instantní životy, které ale vypadají perfektně. Nikdo nemá problém s rodiči, všichni mají dostatek peněz, a přes den jenom vysedávají v kavárnách a jedí saláty s kozím sýrem. Vlastně to je celé tak absurdní. Už ani nevíme nic o vlastních životech, ztrácíme se sami sobě.
„Fínko?“ najednou za ní všichni chodí, loučí se, „těšíme se na příště“ a „jsi v pořádku?“, kladou jí nesmyslné otázky, na které dneska nechce odpovídat. Přeje si, aby už všichni byli pryč. Chtěla by se ve virtuálním světe občas utopit. Prostě se ztratit mezi iluze dokonalosti. Běta se ptá, jestli nemá zůstat, pomohla by uklidit, ale Fína na ní vidí že se jí nechce, sama to říkala, asi má zase nějaké rande. Je to zvláštní, sama tvrdí že láska pro ni není, ale pořád má ty svoje rande. „Tak, to je víš jak. Každý má svoje potřeby,“ odpovídá pokaždé.
Takže taky odchází, s i když až jako poslední. Obejmou se v předsíni a slíbí si, že jsi napíšou, a pak je Běta konečně pryč.
A pak je najednou ticho. Nepříjemné, skličující ticho, které na ní dopadá ze všech zdí okolo. Sesune se na studené lino svojí předsíně. Dopadne na ni ticho, každý zvuk jí bodá do uší, i šustění její sukně je zvuk tak hlasitý, že si je musí zakrýt dlaněmi. Najednou prásknou dveře do předsíně, a Josefína se probudí. Zvedne se a jde zavřít okno, kterým už začal pronikat mrazivý podzimní vzduch. Když není místnost plná teplých lidských těl, cítí, jak jí chlad obepíná. Přibouchne rychle okno a sedne si ke klavíru. Svítí jenom světlo na chodbě, ale Fína zná klavír nazpaměť. Ví přesně kde leží, která klapka. Mačkat klapky je pro ni stejně přirozené jako dýchat. Když se bytem rozezní melodie, konečně jí mysl trochu povolí. Hudba je pro ni únikem z toho ustavičného hluku, kterým je město obklopené. Prahu miluje, i ducha starých činžáků, ale je to město, které nespí ani v noci. Ale když začne hrát, soustředí se pouze na hudbu a je na chvíli ticho i v její hlavě.

Běta:
Dnešní večírek probíhá jako těch padesát předešlých. Ale Bětě to nevadí, je ve společnosti ráda. Dá si víno, občas pivo nebo něco jiného a prochází bytem a hledá kolečko ke kterému by se dneska mohla připojit. Vždycky jí překvapí, kolik lidí tu nezná. Na konzervatoři se bavila s plno lidmi, a tady by měli hlavně lidi odtamtud. Často za večer těch koleček pár vystřídá. Když se konverzace stočí na rodinu, děti nebo hypotéku, ví že je čas se posunout dál. Samozřejmě jsou tu lidi, co ráda vidí. Třeba Moniku, ta chodila na housle a ve škole spolu občas seděli v lavici. Vždycky byla drzá, ale taky by pro všechny udělala první poslední. Dneska si tedy vybrala kroužek, kde pár lidí zná a ví něco o jejich životech. Po nějakém čas jí to omrzí, tak jde na chvíli uklízet nádobí. Funguje tady nepsaná dohoda, že každý večer někdo pomáhá s úklidem a mytím nádobí, ale většinou to stejně zůstane na ní a Fíně. Ale to jí nevadí, aspoň s ní může strávit víc času. Taky se ráda občas vytratí do některého z pokojů,

kde bývaly ložnice a Fína ta lidi nepouští. Má tenhle byt hrozně ráda, jenom nechápe že se tu Fína sama nebojí. Jsou tady tři pokoje, které slouží jako sklad. Mohla by tady mít někoho v podnájmu, ale ví že by to nezvládla. Fína nemá ráda společnost.

Lidi začali postupně večírek pouštět, musím ještě stihnout večerku, a tak jsou v jedenáct všichni pryč. Běta by ráda zůstala, ale domluvila si rande, a to se jí nechce rušit na poslední chvíli.
„Vážně je v pohodě, když půjdu?“
„Samozřejmě že jo, jenom běž a napíšeme si jo?“ Tenhle příslib Bětě stačí do doby, než dojde na tramvaj. Tam se jí hlava pustí na plné obrátky.
Měla tam zůstat s ní. Poslechnou si, jak hraje na klavír. Bylo vidět, že jí zase dohání chmury, a to člověk není rád sám. Navíc si ještě bude myslet, že jsou pro ni její rande důležitější než ona. Co si vůbec myslela? Je tak hloupá. Fína dneska byla ještě ztracenější než normálně. Ani když se vedle ní posadil Pavel, nevěnovala mu ten dlouhý, otravný pohled. Vůbec nechápe, co má Fína na tomhle podpantoflákovi má. Navíc už začíná plešatět. A je to muž. Pro Bětu bylo vždycky záhadou, jak se někdo může zamilovat do muže. Jenže Fína je schopná trávit hodiny tím, že jí vypráví o tom, jak se dneska smál, že jeho oči mají na slunci jiný odstín modré, a jí řekl o jeho novém oblíbeném albu. Fína hudbou žije. Hodiny a hodiny tvoří melodie, vsakuje hudbu do sebe, aby jí pak mohla vydechovat mezi ostatní. Když sedí za klavírem Běta ji vydrží sledovat věčnost.
Jejich přátelství trvá roky. Seznámili se na konzervatoři. Běta tehdy studovala herectví, pořád se na škole nedokázala zorientovat Fína hudbu o ročník výš. Všimla si jí na chodbě, její vyhublé postavy a dokonalých rysů v obličeji. Vlasy měla stažené do drdolu, ale utíkali jí z něho na všechny strany. Dlouhá sukně, v ruce si nesla desky plné not. To si pamatuje hlavně protože se rozletěly po chodbě, tak lehce jako když fouknete do pampelišky. Nemohla z ní spustit oči, když do sebe vrazily. „Dávej trochu pozor.“ Utrhla se na ní Fína, byla nervózní. Běta zvedala noty a skládala je na sebe, Fína se tvářila zklamaně. Složila papíry na sebe a vydala se pryč. „Počkej,“ rozběhla se Běta za ní. „Já jsem nechtěla, příště si dám větší pozor. Omlouvám se.“
„Hm, v pohodě.“ Dala se zase na odchod, to už se jí Běta zastavit nepokusila. Někoho se na ni zeptá, tahle škola je malá, a když řekne že hledá holku co je na hudebce, někdo jí poradí. O týden později byl celoškolní koncert, tam ji poprvé slyšela hrát. Nevěřila tomu, jak jí tóny plynou skrz tělo. Chtěla tancovat, otáčet se za hudbou jako slunečnice za sluncem, nahřívat si tvář. Když melodie utichly zůstala sedět jako přibitá, nevěděla co dál. Její pocity byly tak silné, nevěřila že jde cítit tak moc, něco jako je hudba. Musí ji najít. Chce tohle ještě prožít znova. Vůbec svoje pocity nechápala, ale byli tak silné, že je prostě přijala.
Rozhodla se, že ji najde, koneckonců v současné době už to není nic těžkého. Když znáte jméno, v online světě najdete každého.
Teď jsou z nich nejlepší přítelkyně, Běta ale chce víc. První rok, co se znaly se nechala tou láskou ovládat. Nedokázala si představit život, ve kterém nebude Fína součástí i když jenom jako kamarádka. Potom začala randit, pro svoji potřebu fyzických doteků. Tanečnice to taky mají často. Jsou zvyklé vyjadřovat se tělem. Tak se po večerech ocitala v bytech, kolejích, či autech a pokaždé myslela na ní. Na Fínu. Viděla její rty a její tělo. Když cizí ruce hledaly cestu jejím tělem, když jí cizí ústa laskala, pokaždé myslela jenom na ní. Ale aspoň byla upřímná, a pokaždé řekla, že jde jenom o sex. Nic víc. Předtím než poznala Fínu, tak na lásku nevěřila. A už vůbec ne, že je možné se zamilovat při prvním setkání. Láska pro ni byla něco, co nás nutí společnost vidět jako životní potřebu, něco, bez čeho nelze žít. Teda ta romantická láska. Mezi dvěma lidmi opačného pohlaví. Představa, že by měla svůj život přizpůsobit někomu dalšímu se jí hnusila. A muži jí nepřitahovali nikdy. Tak jí tahle situace pomalu ničí. Fíny neustálá přítomnost, to, když mluví o Pavlovi, a ona si přeje, aby takhle mluvila o ní. Ale

když randí je to pro ni snesitelnější. Fyzická přítomnost jiného člověka je pro ni náplastí. Tak to bude i dneska večer. Cizí doteky, fyzické uspokojení, ale v hlavě má jenom Fínu. Pořád si vyčítá, že tam nezůstala s ní.

Fína:
Probudí se s bolestí hlavy, telefon, který si nechává pod polštářem, jí zavrtává vibrace až do mozku.
„Ale ne.“ Ví, že to je jenom budík, ale pokaždé se bojí, že jí volá matka. Naposledy s ní mluvila asi před měsícem a příjemné to rozhodně nebylo. Teď ale každopádně musí vstávat i když by nejradši měla dneska jeden z těch dnů, kdy nevystrčí paty z domu, dlouho leží v posteli a pak hraje a za celý den nemusí promluvit ani slovo.
Povzdechne si, odhrne peřinu a nechá tělo, aby si zvyklo na ranní chlad. Propne špičky u nohou, tak jak jí to učila Běta.
„Tahle to dělají baletky.“ Smála se na ní tehdy, když jí ukazovala všemožné figury a taneční pozice. Vypily lahev vína, pak skončili u ní vy bytě, smály se a Běta jí říkala že má krásný nohy, že s nimi by byla nejlepší baletka na světě, a Běta se červenala, protože nikdy moc pochval nedostávala, dokonce ani od babi ne.
Možná by měla přemalovat zdi, tahle krémově bílá je příliš plná života a světla. Zima se jí už dostala do těla, zatřese se. Vstane z postele, zabalí se do županu a jde do kuchyně. Vypadá to tam hrozně. Na stole stojí sklenice se zbytky vína, plavou v nich mušky, všude okolo jsou prázdné lahve, talíře se zbytky jídla. Vypadá to, že si někdo půjčil hrnek místo popelníku. Fína stojí u dřezu a pozoruje tekoucí vodu. Včera pila příliš. Nechce na to už myslet, už nemůže myslet na Pavla. Minule donesl kytici rudých růží, byly tak nádherné, až jí z toho píchlo u srdce. Neexistuje větší klišé než přinést růže. Pořád stojí ve váze na klavíru, okvětní lístky se teď snáší a leží na koberci. Měla by uklidit, jinak jí zavalí věci a vzpomínky. Občas to hrozně nesnáší, že má obří byt, do kterého se vejde až moc věcí. Pokoj, ve kterém má věci, co zůstaly po babičce, od doby, co odešla navštívila jednou. Bojí se, že na ní vyskočí vzpomínky jako duchové
Když zazvoní telefon, Fína sebou trhne. Běta. Zvedne jí to, ví že by jí jinak nedala pokoj a volala každé dvě minuty.
„Jak ti je?“ Slyší ozvěnu jejího hlasu. Fína s ale ní nechce mluvit. Chce být v tichu, se zvukem padajících okvětních lístků, tekoucí vody a venkovního cinkání tramvají. Chce se vrátit zpátky do postele a prospat dva dny. Zapomenout že žije. Jenže Běta je přesný opak. Potřebuje neustálý hluk. Když je doma, pouští hudbu tak nahlas, že si sousedi chodí stěžovat. A když ne sousedi, tak dorazí některý z Bětiných spolubydlících. Na rozdíl od Fíny bydlí ve sdíleném bytě, je jich tam sedm a Fína to nechápe, jak takhle zvládne žít. I proto je Běta tak často u ní, v jejím bytě se dvěma pokoji, klavírem a knihami.
Po ulici chodí se sluchátky tlumícími zvuky okolí, takže pak občas skáče autům pod kola.
„Nemusím pak poslouchat svoje myšlenky.“ Říká na to jenom.
Fína ale nejradši poslouchá ticho. Vydrží s Bětou sedět hodiny spolu na gauči a nepromluvit ani slovo. Fína se pak zvede, a jde ke klavíru, melodie a hudba se z ní line, z každého kousku jejího těla.
„Asi jsem toho včera vypila trochu moc. Trochu mě bolí hlava.“
„Všimla jsem si. Dej si hodně vody dneska a něco dobrýho jo? Zastavím se zítra, zvládneš to dneska?“
„Jasně že zvládnu, přeci jsem si to vybrala sama ne?“ Sama neví, jestli myslí byt, nebo tenhle život, každopádně obě ví, že ani jedno není pravda. V tom bytě může bydlet, jenom díky tomu že ho před padesáti lety koupila její babička, a následně jí ho v závěti odkázala. Odkázala ho svojí vnučce a ne dceři. Protože svoji dceru znala. Věděla, že si neudrží muže víc jak půl roku, že pije, a že by se s bytem akorát zadlužila. Josefínu naproti tomu milovala. Snažila se u

ní opravit ty chyby, kterých se dopustila u svojí dcery. Ta nebyla, a stále není, dobrou matkou, což znamenalo, že Josefína u babičky trávila plno času. Sžily se spolu. Každá měla v té druhé ten kus rodiny, který jí chyběl. Když babička zemřela, zůstal Fíně byt a rozbitý vztah s matkou, o kterém neví, jestli ho chce opravit a jestli má vůbec cenu se o to pokusit. Nebo se o to rozhodně nesnaží. Jenže matka jí pořád volá, píše zprávy a emaily. Ale Fína s ní mluvit nechce. Nejradši by jí už nikdy neviděla. Jenže to není možné, hlavně když ví, kde Fína bydlí. Jednou našla ve schránce dopis, a ten si přečetla. Matka se jí v něm omlouvala, za všechno, co kdy provedla, že pila, že byla špatnou matkou a další hromadu nesmyslů, kterým Fína nevěří. Nevěří jí, že se změnila. Že přestala řešit svoje problémy alkoholem. Když se podívá na sebe, tak jí to občas děsí, jak má některé věci s matkou společné. Jenže u Fíny se projevují jenom ustavičným smutkem. Někdy si není ani jistá, jestli je vlastně ráda, že žije.
„Eee, jasně." Odpovídá Běta, Fína se vrátí k hovoru, ale je jasné že neví co říct. Ani jedna nikdy neřekla všechno, ale taky obě ví, že všechno asi nikdy vyřčeno nebude. Ví o sobě skoro všechno, přesto se jim nedaří dostávat upřímnost i do slov.
„A co to tvoje rande včera, užila sis to?" Běta na druhé straně telefonu po té otázce na chvíli ztichne.
„No, nestálo to za nic, měla jsem radši zůstat a pomoct ti s úklidem."
„Tak přijď večer, na něco se podíváme a já udělám svoje špagety."
„Dobře, mám tě ráda. Nezapomínej na to."
„Já tebe taky."
Fína končí hovor, je na čase vrátit normální život zpátky. Jde do koupelny, umývá si obličej, nanáší si červenou rtěnku, bere si svůj dlouhý kabát a desky s notami a vyráží do zušky, kde má hodiny klavíru.

Když přijde domů, má dobrou náladu. Učit v zušce sice není nějaké velké umění, ale je to jistota a věc, na kterou se může upínat. Navíc jí děti mají rádi, když je nechá hrát věci, které vznikly v tomhle století. Není nic nudnějšího, něž hrát dva roku v kuse etudy. Občas taky něco napíše sama. Píše jenom melodie, ale čte v nich, i když tam slova nejsou. Když je její hlava plná, prostě píše. O svých pocitech, smutku, nešťastné lásce. Ví, že její city k Pavlovi jsou špatné, ale neví, jak je zahnat. Občas, když nepřijde, tak se baví, je společenská a pak si na něj ani nevzpomene, jenže když se pak ukáže, ve svojí hloupý košili, a zápisníkem plným nový hudby, o který vypráví, je v tom zase. Nedokáže pochopit kde ty znalosti bere. Zná snad každý hudební žánr, který existuje. Tak se mu, což mu Fína tiše závidí, podařilo udělat ze záliby práci. Píše do hudebních časopisů, chodí na koncerty, prostě práce, o který se většině absolventům konzervatoře ani nesní.
Když se ukáže, její oči se ho chytí, a pustí se jenom když opustí místnost. Pořád ho sleduje, chce vědět co dělá, s kým si povídá, nebo jestli se zase zavřel do jejího pokoje aby, jak pokaždé tvrdí, měl chvilku rozjímání. Fíně není příjemné, když někdo chodí do ložnice. Tenhle byt je tak velký, není problém tu najít místo kde je trochu klidu. Ložnice je to jediný kout v tomhle bytě, který si nechává pro sebe. Jenže Pavel není někdo. Je to hrozně zvláštní. Seznámili se v tomhle bytě a nikdy se nepotkali mimo něj. Přivedl ho někdo z orchestru. Prostě se jednou ukázal v její bytě a začal vyprávět, co všchno slyšel poslední měsíc, a že tohle si musí poslechnout, když hraje na klavír, a že to je jasný že to je úžasný, on že zpívá a hraje na saxofon. Vyprávěl jí o svém životě, a přitom se o ní tolik zajímal a dával jí pozornost. Když ten večer odcházel, byla si jistá, že ho chce vidět znovu.
„Přijdeš příště? Zase ve čtvrtek."
„Tak když jsem pozvaný od samotné paní domu, tak nemůžu říct ne." A příští čtvrtek přišel. Mezitím řekla Bětě všechno. Že se asi zamilovala, i když ho viděla poprvé, ale to, jak se o ní zajímal, že měla pocit, že jsou sami, všechno se jí složilo v hlavě do zamilované skládačky. To že je ženatý, se dozvěděla z rozhovoru, který zrovna s někým vedl, pár týdnů později.

„No jo, já teď nemám tolik času, to víš, mám teď hrozně moc práce, a taky chci trávit čas s Markétou.“
„A jak se vlastně má? Neviděl jsem jí už dlouho. Možná naposledy fakt na svatbě? Měli jste to fakt krásný. Jak už to je dlouho?“
„Za měsíc to bude rok a půl. Taky už jsme si říkali že je čas na děti.“
„To máte ale hezký.“
Byla zrovna otočná směrem k lednici, a jelikož cítila, jak se jí ženou vlny do očí, rychle se šla zavřít do pokoje.
„Fínko, děje se něco?“ zaklepala Běta na dveře. Když vstoupila, Fína seděla na zemi, objímala si kolena a slzy stékaly na podlahu.
„Pavel má ženu?“ řekla to jako otázku, protože to sama nechápala.
„Cože? Kdo ti to řekl?“
„Slyšela jsem, že se o tom bavil s někým. Jak je to vůbec možný? Jak to že nikdy nepřišli společně?“ Běta se posadila k ní, hladila ji po vlasech a snažila se najít odpovědi. A taky si troch přála, aby tenhle okamžik mohla zastavit a zůstat tak navždy. Z Fíny se pak řinula slova smutku, ale i bolestivé lásky. Toho vědomí, že ho dál může milovat, ale nikdy její láska nebude opětovaná. Zamilování se do špatného člověka. Teď by ráda měla Běty přístup, a řekla si že to iracionální pocit, způsobený tím, že jí někdo věnuje pozornost a zajímá se o ní. Což je asi pravda, ale její dráhy v mozku už spustili misi, a tak je teď Pavel uložený v její mysli. Představovala si je, jak spolu jdou Vinohradskými ulicemi, drží se za ruce, tráví hodiny v antikvariátu nad výběrem vinylů a starých not, Pavel jí vypráví osudy zapomenutých kapel, Fína si noty nosí domů a zkouší hrát ty zapomenuté melodie. Všechno to pořád vidí v hlavě. Už nebrečí. Její tiché vzlyky se ztratili u Běty v objetí. Tehdy kvůli němu brečela poprvé. Běta chtěla, aby už nepřišel. „Zapomeneš na něj, sejde z očí, sejde z mysli.“ Fína tomu chtěla věřit, ale nechala ho dorazit i příští týden. Pohled v jejích očích se změnil. Koukala na něho se smutkem. Snažila se, aby sejí dalo z jejího pohledu přečíst, miluju tě, ale zničí mi to život. Hrozně by si přála, aby to všechno byli jenom zahořklé vzpomínky, ale nejsou.

Dnešní večer začíná jako všechny ostatní. Vítáním lidí, se kterými chodila do školy, nebo se seznámila na školních akcích. Nebo v hospodě. Na umělecké škole žijete ve škole anebo v hospodě. Když dva týdny nevidíte denní světlo, protože je zima a denní režim začíná v půl sedmé, kdy je tma a končí v šest, kdy je ještě větší tma, jde se to zapít do hospody.
A teď jsou všichni ti lidi, co potkáte v hospodě a chodí na jiné umělecké školy, u Josefiny doma. Když má byt plný lidí, nepřijde si sama. Večírky se u ní začaly pořádat ve čtvrťáku, když se připravovali závěrečný zkoušky z oborových předmětů. Skončilo to často tím, že si otevřeli víno a povídali si dlouho do noci. Každý sděloval svoje plány a sny, nadšení z budoucnosti, které pro Fínu nikdy nebylo.
První hodinu tráví v kuchyni, podává skleničky, hrnky a ostatní nádobí. Skleničky se tu tak často rozbíjí, že musí pořád kupovat nové. Na barovém pultu, který odděluje kuchyni od obýváku jsou misky plné jídla, hroznové víno, krekry, bagety, račata. Z repráku, co někdo postavil na klavír, se line hudba, pop do pozadí, něco, co by si Fína nikdy sama v tomhle bytě nepustila, ale nevadí jí to. Běta za ní přichází.
„Bež se bavit, já to tady obstarám. Anebo víš co? Půjdeme obě a lidi se postarají sami. Oni to zvládnou.“ Vezme jí za ruku a táhne jí pryč z kuchyně.
„Jdeme si zatancovat.“
„Promiň, ale dneska nemám náladu.“ Jenže Běta si nedá říct a táhne jí za ruku do obýváku. Zřejmě ví, kdo pouští hudbu, protože z repráku začne hrát Remi Wolf, a Fína cítí, jak jí roste úsměv a nemůže si pomoct. Hudba dokáže změnit její náladu neuvěřitelným způsobem. Remi Wolf jí ukázal Pavel. Ta energie a euforie, co je do tý hudby vložená, je neskutečná. Najednou tancují s Bětou, kolem nich jsou další těla a ona se cítí šťastná. Když začne hrát Quiet On Set,

Fína tancuje uprostřed místnosti, usmívá se a vyzývá ostatní ať se přidají, křičí slova z plných plic, objímá se s Bětou. Po dlouhě době si přijde, jako že sem patří. Že je součástí toho uskupení. Součástí vlastního bytu. Dostane chuť na pivo, ví že v lednici je zásoba.
„Přinesete nám někdo pivo?“ Zakřičí směrem ke kuchyni.
„Jasný, pro paní domácí cokoliv.“ Odpoví vysoká blondýnka, Fína si vzpomíná že se jmenuje Monika, no jasně, Monika, studovala housle. Chudák holka. Teď stojí v kuchyni, myje nádobí a prozpěvuje si. Vypadá spokojeně. „Měla bych si s ní popovídat.“ Říká si Fína během toho, co Moniku pozoruje, jak vytahuje dvě piva z lednice a nese jim je.
„Díky.“ Fína si je bere a objímá jí. Tanec v ní probouzí pocit opilosti i bez alkoholu. Jenže s ním je to ještě o trochu lepší. Lokne si piva, ta hořká chuť se jí rozlévá po jazyku. Monika se chce vrátit zpátky do kuchyně, ale Fína jí chytí za ruku a vtáhne jí do jejich tancujícího kolečka. Hudba skrz ně proudí, někdo zhasnul velké světlo, takže je teď pokoj osvícený pouze vánočními světýlky, které odráží svůj odraz ve sklenicích. Fína se na chvíli zastaví a pozoruje tu skupinku u ní v obýváku. Uvědomí si, jak je vděčná za tohle všechno. Za svůj malý, bezvýznamný život, který ale přináší chvíle jako je tahle. Na klavíru leží její foťák na film, jako pozůstatek starých dob, a vzpomínka na její babičku, tak si na něj tuhle chvíli zaznamená.

Běta:
Dnešní večer je jeden z nejlepších za poslední dobu. Je ráda že dneska se Pavel neukázal. Všichni zahodili telefony a tancují, takže to není důležité. Třeba se jeho dokonalá manželka udusila kostí. Když vidí ten úsměv u Fíny ve tváři, je šťastná. Pozoruje světýlka, které jí na tváři vyváří odlesk. Červeň na jejích rtech. Dlouho jí neviděla tancovat. Ta šeď, co jí v poslední době pokrývá se dneska zvedla. Běta by chtěla tyhle chvíle uchovat napořád. Uzavřít je do sklenice a vypustit až se u Fíny zase ten stín objeví. Udělala by cokoliv, aby jí ten úsměv udržela.
Pak má najednou pocit, že jsou spolu samy, obklopené prázdnými lahvemi. Sedí na koberci u gauče a hledí si do očí. Z repráku pořád hraje hudba, asi Lana Del Rey, nebo něco podobně melancholického. Běta ví že je opilá, obě jsou, ale taky ví že už to dál neunese. Dnešní večer je perfektní. Dlouho neviděla Fínu se tak bavit jako dneska. Je tak nádherná. Jako západ sluce po dešti, jako lilie, když vykvete do plného květu. Dotkne se její ruky, zlehka jí pohladí, tak jako když hladí okvětní lístky a pyl jí zůstává na bříškách prstů. Jejich prsty se propletou. Fína se usmívá.
„Díky za dnešní večer. Že jsi mě vytáhla z kuchyně. Nevím, proč se takhle nebavím pokaždý. Nemohla bys to zařídit?“ Běta pořád musí myslet na to, jestli za to může i Pavel. To že nepřišel. Že se Fína nemusela celý večer věnovat tomu, aby na něj zírala. Aby hltala každé jeho slovo a pak jí to všechno vyprávěla. Už z toho je unavená. Cítí, že už nezvládne svoje city skrývat.
„Zařídím. Pro tebe cokoli.“ Zlehka přitiskne svoje rty na ty její. Jako by v ní něco vybuchlo. Nezáleží, co bude dál, chce zůstat v tomhle okamžiku navždy. Nechá zavřené oči, aby si tuhle realitu prodloužila. Cítí to všechno. Jejich propletené prsty, jak jí Fína přejíždí palcem po bříškách prstů, cítí chuť piva z jejích úst, její vůni, citronovou, svěží a lehkou. Chuť její rtěnky, která se už přenesla na její rty. Její sliny, které se staly jejími vlastními.
A pak se Fína vzdálí. Přeruší to spojení a Běta je nucena otevřít oči, do kterých přichází slzy. Chce je zastavit, ale ví že to nejde. Otře si oči a podívá se na Fínu. Usmívá se.

Fína:
Nechápe, co se stalo. Má všechno trochu zamlžené, ale jediným faktem, kterým si je jistá, je to, že jí její nejlepší kamarádka políbila a jí to nevadilo. Vlastně to bylo hezké. Ta jemnost, se kterou jí Běta vzala za ruku a propletla jejich prsty. To že chutnala sladce, jako prosseco a

jahody, zavřela oči, když se jejich rty spojily, ta absolutní přirozenost, to že při tom polibku nemyslela na Pavla. Vždycky, když ji předtím někdo políbil, měla ho před očima. Chtěla, aby to byl on. Viděla ho, jak se k ní naklání, cítila jeho známou blízkost. Takže když Běta otevře oči a začne brečet, Fína se směje. Měla by jí polibek oplatit, říct jí, že je v pořádku, místo toho ale jenom sedí a usmívá se. Pak se zlehka dotkne Bětčiny tváře. Pohladí ji, a pak jí polibek oplatí. Vlastně to dává smysl. Vždycky věděla, že Běta je na holky, nikdy to neskrývala. Jejich vztah působil tak přirozeně, že jí nikdy nenapadlo že v tom je něco víc. A taky se nechala Pavlem úplně zaslepit. Teď na něj myslí. Že když by dneska přišel, tak by se na Bětu ani nepodívala. Nechtěla by tancovat, nezvedla by se z gauče, stála by u dřezu tak dlouho, dokud by neměla varhánky na prstech.
„Díky," zašeptá. Běta se usměje. Fína neví, za co přesně jí děkuje, ale je to jedno.
Pak si uvědomí, že jsou celou dobu součástí večírku, a že to co se teď stalo, asi viděli všichni. Ale je to jedno. Stejně to je v podstatě hromada známých, ani ne kamarádů. Nezáleží, co si budou myslet. Vezme Bětu kolem ramen. Nechce tuhle chvíli ztratit. Má pocit jako by měla v hlavě bouři, nebo spíš přívalový déšť. Pocity k ní přichází ve vlnách. Zmatení, touha, láska a na konec i smutek. Je zvláštní, jak se lidé neumí pochopit. Že se do sebe zamilovávají ve špatný čas. Co když by poznala Pavla, když byl svobodný? Co když by ho neznala vůbec? Je zvláštní, jak funguje zamilování.

Když se probudí, je ticho. Ticho, které umožnuje přemýšlet, ale ne až moc. Fína teď potřebuje přemýšlet. Pamatuje si včerejší večer do nejmenšího detailu. Jenže neví. Neví, co cítí neví, jestli je připravená, na vztah se svojí nejlepší kamarádkou. Jestli je vůbec připravená na vztah s ženou. Nikdy neřešila, kdo s kým chodí, protože to je zbytečné, ale sama zatím našla zalíbení jenom u mužů. Včerejší polibky s Bětou ale byli tak přirozené. Tak přirozené, že je oplácela. Cítila se v bezpečí i přesto, že byla v místnosti plné lidí. Občas by si přála vědět, jak lidská mysl funguje.
Otevře telefon, a zkontroluje přijaté zprávy. Píše jí Běta, že se večer zastaví. A pak si všimne zprávy od Pavla. Co se děje? Jasně občas jí píše, ale jenom z důvodu, aby jí poslal odkaz na playlist, co si má poslechnout. Nestalo se, že by jí psal jen tak. Nadechne se, cítí, jak se jí do těla dostává úzkost a pak zprávu otevře. „Ahoj, mrzí mě, že jsem včera nedorazil, musel jsem pracovat, je toho teď nějak moc. Ale chtěl jsem se zeptat, jestli bys nechtěla zajít na kafe. Třeba v pátek?" „Dohája," vykřikne Fína nahlas. Co tím, jak myslí? Zve jí na rande? Teď? Už neví, co si má myslet. Proč jí nedá možnost zapomenout? Ví, že bude brečet. Nechce, musí uklidit, po celém bytě je hromada nádobí, prázdné lahve a bůh ví, co dalšího. Vlastně sama neví, proč v těch večírkách pořád pokračuje. Ve společnosti lidí, které pořádně nezná. Ale má největší byt, a všichni s tím počítají. Každý lichý čtvrtek u Fíny. Proč měnit, něco, co funguje, jenom kvůli tomu, že je nejradši sama?

Běta:
A teď stojí před dveřmi jejího bytu a čeká až jí pustí dovnitř. V jedné ruce lahev prosecca a v druhé tulipány. Tulipány připomínají jaro. Nádherné jaro, kdy se sedí u řeky, počítají labutě a náplavka začíná ožívat láskou. Teď je ale studený a vlezlý podzim, prší už dva dny v kuse. Fína jí neotvírá, tak zmáčkne zvonek znovu. Měla by si udělat vlastní klíče, stejně je tady každý druhý den. Přemýšlí, jak to teď mezi nimi je. Od jejich večírku uplynul týden a do dneška si jenom psaly, všechno působí, jako by se nic nezměnilo. Že jsou tam, kde byly předtím. Najednou slyší tak známé šoupání papučí a dveře se konečně otevřou.
„Já vím," začne s omluvou dřív než s pozdravem, „ale tulipány připomínají jaro a mám pocit, že to ty taky dneska potřebuješ." A vrazí jí tulipány do ruky.
Fína se usměje. Potřebuje zvednou náladu.

„Asi máš pravdu. Díky že jsi přišla.“ Obejme Bětku a jde tulipány dát do vázy a postaví je na stůl. Běta vyndá skleničky na víno, postaví je na kuchyňskou linku a nalije prosecco. Pak si všimne si hromady nádobí, které tu bude ještě z minulého týdne. Povzdechne si.
„Nemám to umýt? Pořád říkám že by sis zasloužila myčku.“
„Ne to je v pohodě, ráno to umyju, jenom jsem to dneska nějak nezvládla.“
„Vážně se nic neděje?“ obě vědí že se něco děje.
Fína neumí říct ne, když je potřeba zaskočit za kolegyně v zušce, nebo když po ní někdo chce, aby někde zahrála. Navíc ještě občas vypomáhá v jedné kavárně, protože i když neplatí nájem, pořád peníze potřebuje. V tomhle posraným bytě se pořád něco rozbíjí.
„Ne, jsem v pohodě. I když stala se věc. Napsal mi Pavel, že se chce vidět. Není to nějak divný?“ Běta vyskočí tak rychle, až se jí bublinky vyvalí ze sklenice a skončí na lince.
„A to mi říkáš jen tak? Kdy ti napsal? Jak že tě chce vidět? A kde? To je jako rande?“ Zavalí Fínu otázkami, a doufá že neuslyší zoufalost v jejím hlase. Co tím myslí? Včera se cítila tak šťastná a dneska zase neví nic.
„Napsal mi dneska ráno, a taky s ním ven jít nemůžu. Nikdy jsme se nepotkali za zdmi tohohle bytu. Je to divný. Navíc má ženu, vzpomínáš? A taky, nevím, jestli ho chci vidět, včera to bylo hezký.“ Běta se začervená, i když si není jistá, jestli nemluví jenom o večírku.
„Hmm.“ odpoví si pro sebe.
„Co?“
„Že by mě taky zajímalo, co my dvě.“ Ještě včera byla nejšťastnější osoba na světě, ale teď? Celý den strávila v neklidných myšlenkách. Co když byla Fína jenom opilá? Co když to pro ni neznamenalo nic, teď půjde s Pavlem ven, ať jí chce cokoliv a zapomene na ní úplně. Byl to jenom krátký okamžik štěstí, který neznamenal nic? Pocit bezpečí a jistoty, kterou jí Pavel nikdy dát nemůže?
„Já nevím. Kdyby mi Pavel nenapsal, asi bych si řekla že chci, vlastně nevím, jenže teď jsem hrozně zmatená a vůbec nevím, co se vlastně odehrává v mojí hlavě.“
„Ale co já? Celou noc jsem přemýšlela, jestli mě necháš, budeme kamarádky. Ale chápu. Toho blbce máš ráda už přes dva roky, já měla odvahu teprve včera. Co na tom že se známe už čtyři roky?“ Kde se nahromadil ten vztek? Proč to prostě nemůže být jednoduchý a nemůžou se do sebe dva lidi zamilovat ve stejný čas, bez toho, aby v tom byl někdo další?
„Já ti nechci ublížit, ale chci to vědět. Proč mě pozval. Chci tu kapitolu uzavřít. Nevím, co mám dělat.“ Fíně najednou dojdou slova. Je jí smutno. I přesto, že sedí vedle svojí nejbližší přítelkyně, přijde si osamělá. Je prostě sama. Sama na tenhle svět, o kterém jí nikdo neřekl, jak se v něm pohybovat. Že dospělý život není život, ale přežívání. Neustálé plánování, co bude zítra. Neustálá snaha být perfektní, vědět co je smyslem života, být připravený na ztráty a odchody. Chození do práce, pořádání večírků, na které zvete lidi, se kterými už nemáte nic společného. Ale stejně je pozvete, protože to do vás čekají. O každém víte povrchní věci, na kterých nezáleží, vidíte z jejich životů jenom to perfektní.
„Tak víš co? Bež si na rande a pak mi dej vědět, jak ses rozhodla.“ Tohle je na ní moc. Nechá stát prosecco na lince a jde pryč. V předsíni jí dohání slzy. Takhle nechtěla, aby to skončilo. Zabouchne za sebou dveře co největší silou, jako pěkně dramatické gesto a pak se rozbrečí. Klopýtá ze schodů a otírá si slzy. Co bude dál? Dlouhé, nekonečné ticho.

Fína:
Je nejhorší člověk na světě. O tom není pochyb. Místo toho, aby řekla Bětě, že jí miluje, tak souhlasila že půjde na sraz s mužem, který okupuje její mysl přes dva roky, bez sebe menší změny. Ale potřebuje tam jít. Co když se dozvěděl, že se s Fínou líbaly a probudila se v něm žárlivost?
Přesně tak to bylo. Přišla za ním do kavárny. Seděl tam, jako vždy, v košili, se zápisníkem na stole a sluchátky v uších. Když jí uviděl, sluchátka si sundal a usmál se. Nesnáší mužská ega.

Když o něj už nemá zájem, tak on přispěchá, i když má doma ženu s děckem na cestě. Proto ji chtěl viděl. Je zvláštní, jak rychle Fína změnila postoj z udělám pro tebe všechno, na nechci tě už ve svém životě. Byla rozhodnutá, to dneska skončit.
„Sluší ti to.“
„Hm, díky.“
„Dáš si něco?“
„Ne, ráda bych byla brzo doma.“ Kde se vzal tenhle tón? To že jí je najednou odporný? Nechce s ním trávit víc času, než je třeba.
„To nespěchá tolik ne? Potřebuju ti toho plno říct.“ Aha, to by Fínu teda dost zajímalo. Odsunula židli a posadila se, kabát si ale nesundala.
„No už se chvíli známe a já tě nikdy nepředstavil Markétě.“ Položí ruku na tu její. Fína sebou cukne, na tohle nebyla připravená.
„Hm, to je asi dobře.“
„A nenapadlo tě někdy proč?“ Asi nic jí netrápilo víc než tahle otázka. Nejenom, že jí nikdy nepozval, ale ani o ní nemluvil. Přišlo jí to vždycky zvláštní. Copak to není tak, že když máme druhou polovičku, nazývejme to jakkoli, je to nejdůležitější člověk v našem životě. Nebylo přeci možné, že vyprávěl, co zažil, ale všechno to znělo, že zažil sám, nebo s kamarády. Nechápala to. Ony by s Pavlem trávila každou chvíli. Psala by mu zprávy, posílala tisíc fotek, chtěla by aby věděl, co dělá.
Nahlas, ale neřekla nic.
„Možná jsem to dělal naschvál. Abych měl nějaký svět, který je jenom můj.“ Fína nechápala o čem mluví. Jak to vlastně mezi nimi teda je? Nikdy jí nenapadlo, že by to mohl dělat schválně. Jenže co když Markétu nemá rád? Co když po svatbě jeho láska vyprchala? Lidi nejsou ochotní spolu mluvit a myslí si, že láska je něco, co trvá kontinuálně a není třeba na ní pracovat. Pavla zná a ta ví, že by takový mohl být. Neochotný přiznat chybu. Začínalo jí to celé být hrozně nepříjemné.
„Mám Markétu hrozně rád, ale někdy je to prostě moc. U tebe se cítí vždycky jako doma. Nevím, jak to máš ty, ale přišlo mi, že jsme si dost blízko poslední dobou.“ Poslední dobou? Vždyť se viděli naposledy před měsícem. Vůbec se jí to nelíbí. Začíná se v ní hromadit vztek. Je to zajímavé, když není plná smutku a šedi, dokáže být pořádně naštvaná z maličkostí.
Z lidí, co si nesundají batoh v přeplněné tramvaji, z jejích kolegů v práci, co měli tržbu nižší než výplatu, ale nezvládli vynést koš, z mužů, co říkají že si vzali někoho, kdo je pro ně trochu moc. Nejradši by vzala hrnek, který stojí na stole a vrhla ho proti zdi. Ale ví že by to ničemu nepomohlo.
„Co tím jako chceš říct? Že se ti líbím, protože ti dávám prostor neřešit tvůj vztah? Nebo jsi začal žárlit, protože jsem políbila svojí nejlepší kamarádku a tebe hrozně zranilo že už tě nechci?“ Nechtěla vědět co odpoví. Protože se bála. Vztek a strach jdou ruku v ruce. Tak se radši zvedla a odešla. Poslední vzpomínky na něj nechala tam, mezi pokojovkami a kávovými zrny. Ale bylo to asi dobře, cítila se lehčí. Šla rychle aby se už nechtěla vracet. Zastavila se až na tramvajové zastávce. Roztřesenýma rukama vytahuje telefon a píše zprávu Bětě:
„Tak s Pavlem je konec. Nadobro. Přísahám.“ Její city povolí, a tak tam stojí na zastávce a slzy jí stékají. Protože odmítla lásku někoho, kdo jí nabízel. Doufala, že jí Běta odpustí. Přála si to hrozně moc.
„Bety?“
„No?“ její hlas zněl zamlženě. Brečela.
„Pavel je debil. Omlouvám se. Mohla bys dneska přijet?“ Na druhé straně bylo pár vteřin ticho. Fíně to připadalo jako celá věčnost.
„Fíno? Já tě přece nemůžu jen tak opustit. Na to mi na tobě moc záleží.“ Slzy, které z jejího obličeje před pár minutami odešly, se vrátily.
„Díky.“ Zašeptala jenom a pak zavěsila. Nebyla to jasná odpověď, ale jí to stačilo.

Cítila něco, co by asi nazvala štěstím. Tím něčím tak prchavým, že nevěřila že by toho mohla dosáhnout. Ale když seděla na gauči, a čekala na Bětu, až dodělá jídlo, přišlo jí to nádherné. Tak obyčejné, ale nádherné.
Když za ní Běta přišla, viděla na jejím obličeji, že už se nezlobí. Objaly se, a pak se Fína zlehka odvážila postavit na špičky a políbit jí. Říkala ji tím všechno. Že doufá, že to takhle může být. Že ony dvě můžou být spolu. Že v Bětě má kus rodiny, který alespoň trochu zaplňuje díry. Že jí miluje. Vlastně o tom nemusela přemýšlet. Vždycky to věděla.
Běta se na ní usmála, a Fína věděla že jí rozuměla. Neřekla jí, co se mezí ní a Pavlem stalo. Běta to vědět nechtěla.

Fína:
Nemohla to už odkládat. Měla od matky tři zprávy, několik emailů, a nakonec i dopis ve schránce. Neotevřela ho, bylo jí jasné, co se tam píše. Chtěla peníze „a pokud je nemáš, mohla bys mě pustit domů, já v tom bytě přece žila, vím že bych se tam vešla." Fína věděla že jí vyhodili z bytu, protože nebyla schopná docházet do práce, volala jí paní ze sociálního oddělení. „Vím, že to je nepříjemné, ale podmínkou pro ten byt bylo, že se polepší a bude chodit do práce."
Jenže Fíně na tom nezáleželo. Cítila se kvůli tomu špatně, věděla že by se měla o matku postarat, pořád to byla její matka, ale prostě to nešlo.
Ale teď se přiměla a otevřela jeden z těch emailů. Tón se změnil.
„Josefínko, prosím, jinak skončím na ulici." Odepsala jí, že se teda můžou potkat, ale jenom venku. Bětě to neřekla. Věděla, jak se bude tvářit.
Takže má sraz s matkou, dneska v pět, venku na náplavce, tam jako vždycky. Nechce se jí tam vůbec, ale musí to vyřešit, obzvlášť když ví, že matku vyhodili z bytu. Znamená to, že je teď bez domova? Spí venku? A co všechny její věci? Fíně jí začíná být trochu líto. Skončit na ulici by neměl nikdo. Je ráda, že je sama. Běta něco má. Její myšlenky se najednou prolnuly. Přece by u ní matka nemohla bydlet, když je teď s Bětou. A taky, co večírky? To by vážně nešlo.

Celý čas na to myslela. V práci, když roznášela kafe, se jí klepaly ruce a rozbíjela nádobí. Nemůže přece svoji matku nenávidět, i když si to přeje. Ale společnost jí říká, že to není správné. Rodina je vždy na prvním místě. A taky, pořád na tom nebyla tak špatně. Měla kde bydlet, měla babičku, někoho, kdo se o ní postaral. Mohla studovat konzervatoř, školu, kterou si vybrala sama. Ale matka se o ní nestarala. Když pila, nebyla doma vůbec a Fína se naučila starat se o sebe sama. Někteří lidé by prostě děti mít neměli. Nejhorší byly všechny ty otázky, na které se jí chce zeptat. Bylo to proto, že se stýkala se špatnýma lidma, nebo do toho spadla sama? Proč babička něco neudělala? Chodila někdy s někým, nebo všechny její vztahy byla známost na jednu noc? Milovala vůbec někdy někoho? Je ona tím důvodem, proč má Fína pořád temnotu v hlavě, proč se jí tak příčí se seznamovat s lidmi? Nevěděla, jestli se mataky na něco z toho zeptá. Vždycky jí šlo spíš mlčet než najít ta správná slova. Tenhle problém byl čím dál větší překážkou.

Přichází na náplavku, kde i přes zimu posedávají lidé na lavičkách a kouří, nebo venčí psy. Z řeky stoupá studená mlha, Fíně zalézá chlad až pod svetr.
Ví přesně na kterém místě na ní matka bude čekat. Poslední lavička, před východem nahoru. Když už je schopna ji vidět, na chvíli se zastaví a zhluboka se nadechne. Musí to vyřídit.
„Josefínko, vypadáš dobře."
„Ahoj." Fína se chce zdržet nějakých zdvořilostí a citů. Dneska ne.
„Co potřebuješ?"

„Fínko, já potřebovala bych“-
„Neříkej mi tak. Potřebuješ peníze? Vím, že tě vyhodili z bytu. Psala mi tvoje sociální pracovnice.“ Viděla, jak se změnil matky výraz.
„Svině jedna.“
Fína si odfrkne, je vážně směšné, jak matka vytváří emoční nátlak, moc dobře ví, že Fínko jí říkala babi, ale ona nikdy. Dostává se do bolavých míst. Do těch, o kterých si Fína říká, že jsou schované dostatečně hluboko, protože ona se přece má dobře a nic jí nechybí. Ale i přesto teď stojí na náplavce, třesou se jí ruce zimou a nechá svoji matku, ovládanou alkoholem, aby jí našla to, co bolí.
„Co teda chceš? U mě bydlet nemůžeš, a když ti dám peníze, vím, jak dopadneš.“
„A proč bych jako nemohla být u tebe? Máš byt jako kráva, ani by sis nevšimla, že tam jsem.“
„Vážně? Nevšimla bych si, že mi kradeš peníze, že chodíš domů ve tři ráno, tak ožralá, že tě musí odvést tvoji „kamarádi,“ udělá uvozovky do vzduchu, „a já pak volám sanitku, které ale nemám co říct, protože ani nevím kde jsi byla? Nechci zažívat neustálý pocity strachu, když přijdu domů. Dostala jsi terénní byt, ale očividně nejsi normálního života schopná. Je mi to líto, ale já ti nepomůžu.“
Chce jí ještě vmést do tváře, že teď má v bytě navíc někoho, kdo jí miluje, ale bojí se. Bojí se, že by jí matka pohrdla, když by zjistila že je s holkou. Fína si tohle štěstí vzít nenechá.
„Fínko, víš že to není pravda. Sanitku jsi mi volala, protože jsem uklouzla na schodech, a tohle ti pak řekla máma, když se tě proti mně snažila poštvat.“
Fína jí nevěří, i když by chtěla. Pamatuje si to až příliš živě. Hrozně se bála, že se jí něco stalo. Tehdy ještě neměla telefon, aby mohla zjistit během minuty, co se děje. Tehdy věděla že už to nechce zažít znova. Asi se v ní něco zlomilo už tehdy, ale teď, stejně jako předtím s Pavlem. Možná to bylo to štěstí, to že věděla že na ní někdo čeká.
„Celý moje dětství ses ke mně chovala příšerně, a teď čekáš, že já se o tebe postarám, jenom proto, že jsi mě přivedla na svět? Proč to tak musí být? Proč je vždycky ta vina na mojí straně. Já si tě nevybrala.“ Fína brečí, protože je v patové situaci. Nemůže nechat matku, aby skončila na ulici, to si přece nezaslouží ani ona.
„Josefino.“ Slyší to. Vidí před očima její výraz. Musí jí něco slíbit. Měla by jít do léčebny. Někam, kde jí naučí že kamarádit se s vodkou není správný. Potřebuje pomoc, obě ale ví, že není možné, aby se to stalo, když nebude sama chtít.
Fína neví co dělat. Nestačí ani na svůj život, jak by mohla zvládnout ještě další. Celé dětství jsou nám dospělí prezentovaní jako bozi, kteří všechno ví, a pak je člověk sám dospělý a ví, že to je všechno lež.
„Co mám podle tebe jako dělat? Nejsi součástí mýho života.“ Slzy už nedrží, lesknou se jí v koutcích, jako slaný důkaz.
„Potřebuju jenom půjčit na zaplacení nájmu. Když ho tenhle měsíc zaplatím, nechají mě v bytě.“

Fína dobře ví, že to, co dělá není správná věc. Musí to vyřešit, ne to řešení oddálit. I přesto nastaví trvalý příkaz na matky nájem. Má vztek, ale taky je zklamaná. Když přijde domů, její vztek už se usadil, tam vzadu, kde je jeho místo. Když zavře dveře, všechno je najednou tiché a klidné. Její klavír, na kterém se pořád válí noty, všechny její květiny, které zapomíná zalívat, i ty ve váze, které tu zůstávají jako připomínky večírků.
Běta není doma, a Fína je za to ráda. Potřebuje teď chvíli hrát. Vypustit svou hlavu do toho světa, který je a vždycky bude její. Můžeme do umění vkládat význam, jaký chceme, ale pravou podstatu, zná vždy jenom autor. Když hudba nemá slova, lidé jí často nerozumí, ale Fína ví přesně co říká.

Nevěří tomu, že se dostala do okamžiku, který se dá nazvat štěstím. Sedí na gauči, a sleduje hloučky, které se dneska vytváří. Fína dneska není v kuchyni, a zatím se svět nezbořil, asi to opravdu může fungovat i bez ní. Pavel nedorazil, což není překvapivé. Asi je u svojí dokonalé manželky. Odfrkne si. Čím víc času ubíhá, tím jí přijde neuvěřitelnější, že byla někdy zamilovaná do člověka, jako je on. Do člověka, pro kterého nebyla nikdy na prvním místě, nebyla tím, kvůli komu se usmíval. Byla pro něj jenom pocitem jistoty, oddanosti. Běta tu ale vždycky byla. Je to pro ni jediná rodina, kterou teď má. Jejich souznění je tak přirozené, že o něm ani nemusela přemýšlet. Jestli se jí tedy líbí ženy? Záleží na tom snad? Fína vždycky věřila, že se člověk zamilovává na základě toho, jaký člověk je.
Podívá se na Bětu, která sedí naproti, v hloučku lidí, určitě to jsou tanečníci, ale jako by nebyla jeho součástí. Oči se koukají někam za obzor. Je to, jako je někdo vyměnil. Jí, Fínu, tichou, zamlklou, nejradši o samotě, která dneska sedí na gauči, baví se s lidma, které nikdy dřív nezdravila a tancuje. A Běta, ta, která jí vytáhla do tance, před jejich prvním polibkem, tím, který jako by protočil vesmír, obrátil život naruby, teď sedí, jako tělo bez ducha a kouká na skvrnu na zdi.
Fína vstává, jde za ní, obejme ji a dá jí pusu na temeno hlavy. Jejich láska není tajemstvím, není to nic, co musí ukrývat, tak jako ukrývala svoje city k Pavlovi.

Běta: Vrátí se do reality, nechápe, co se stalo, jako by ani nebyla součástí večírku. Slyší telefon, nechala ho na stole, ale je to jenom ohlášení na zprávu. Zvedne hlavu a usměje se na Fínu, která se ptá, jestli je všechno v pohodě. Běta přikývne a Fína ji bere za ruku a táhne ji pryč z toho hloučky, ve kterým byla. Nejradši by s ní šla tancovat, tak jako poprvé, je zvláštní že to bylo teprve před deseti dny, má pocit jako by spolu byly celou věčnost. To je asi známka toho, že spolu vždycky být měly.
Nakonec to skončí tak, jako většinou. Schovají se do pokoje a zalezou do postele, kde se každá ponoří do svého světa. Je to zvláštní, ale jim to vyhovuje. Připadá jim oběma, že jsou spolu, i když jejich mysl odplula někam do virtuálního prostoru. Doléhají k nim zvuky večírku, hudba, která zase hraje se mísí s hlasy. Ale večírek žije svým životem, Fína není jeho potřebnou součástí.
„Chceš slyšet, co jsem včera složila?“
„Jasně že chci.“
Fína bere telefon a pouští video. Běta není hudebnice, ale jako tanečnice musí mít smysl pro rytmus, a nad tím, co slyší, jí zůstává rozum stát.
„To je nejkrásnější věc, co jsem kdy slyšela.“ Bere Fínu za ruku a dává jí pusu. Cítí, že se Fína propadá do vzlyku.
„Vážně si to myslíš? Neříkáš to jenom protože musíš?“ Běta se naštve, vždycky mezi nimi byla upřímnost.
„Neříkám, a ty to moc dobře víš. Vždycky jsme si všechno řekly, a to i špatný věci, i když vím že ty se vždycky akorát urazíš.“
„Vždycky jsme si všechno řekly? Vážně? Ty jsi mi nikdy neřekla, kam chodíš večer, když jsi přišla pozdě, skoro každej večer, neomluvila se, a hlavně jsi mi nikdy neřekla, proč jdeš pozdě.“
„Neřekla jsem ti to, protože tě to nezajímalo. Zajímal tě jenom Pavel. Mluvila jsi o něm pořád. Bylo ti úplně jedno, kdy přijdu. Věděla jsi, že chodím na rande. Říkala jsem ti to.“ Fína to věděla, ale byla naštvaná, potřebovala jí něco vyčíst.
„Aha, takže na rande? Takže s kolika holkama jsi chodila přede mnou?“
„Nechodila jsem ani s jednou. A jestli chceš něco vědět, vždycky jsem myslela na tebe. Každej věčer. Pokaždý, když se mě dotýkali cizí ruce, doufala jsem, že jsou tvoje. Ale tobě to je jedno, protože ty si myslíš že jsem jenom spala s lidma, protože jsem se nudila.“ Tohle jí stačí. Vyjde z pokoje a bouchne za sebou dveřma. Slzy přichází, i když jediný co má teď

v hlavě je vztek. Musí odsud prč, jinak tady něco rozbije. Co to jako mělo znamenat? Fína taková není. Vždycky chtěla všechno vyřešit v klidu. Slyší, že na ní Fina volá, ale je jí to jedno.

Stojí v předsíni a zavazuje si tkaničky. S nikým se nerozloučila, ale to je jedno stejně je všechny uvidí, a taky, koho tady zajímá. Všichni mají svoje kamarády, kteří jsou pořád přítomni, skrz telefony, nojo, telefon, nechala ho tam na stole.
Tak se musí vrátit, aby viděla Fínu, jak stojí v kuchyni, zabraná do rozhovoru, jako by se nic nestalo. Běta si vezme telefon a jde pryč, jak nejrychleji zvládne. Chtěla by vědět, jestli se Fína aspoň otočila. Ale asi ne. Asi je mezi nimi konec. Když jde ze schodů tak se jí pletou nohy, přes slzy nedává pozor na cestu. Potřebuje zapomenout na dnešní večer. Otevírá seznamku na telefon. Má tam tři nepřečtené zprávy. Odepíše na ně.

Fína:
Nechápe, co ji to popadlo. Bála se, že Běta přijde na to, že se potkala s matkou, tak na ní radši zaútočila? Možná to bylo kvůli tomu. Musí jí zavolat a omluvit se. Večírek už skončil, poslala ostatní domů, potom co se pohádaly. Zůstal tam hroznej nepořádek. Fína vezme telefon a volá. Běta jí to nezvedne. Znamená to, že je mezi nimi konec? To přece není možný. Jsou nejlepší kamarádky. Miluje jí. Ví to. Musí jí to říct. Napíše jí zprávu. „zavolej prosím, omlouvám se, takhle to skončit nemůže."
Cítí, že se její vztek překlenul do smutku. Schoulí se do co nejmenšího klubíčka a chce zmizet. Do mysli se jí vkrádá temnota. Slzy už ani nevnímá. Celé tělo se jí třese. Právě přišla o jediného člověka, který byl ještě její rodina. A zase za to může matka.

Probudí jí zvonek, hrozně se lekne a chvíli jí trvá, než jí mozek řekne, co se stalo. Usnula se slzami na tváři, v oblečení s telefonem u hlavy. Vezme telefon a jde zjistit kdo zvoní. Když rozsvítí display, aby zjistila, kolik je hodin, ukáže se, že má tři zmeškané hovory a plno zpráv. Odemkne ho a zastaví se uprostřed chodby. Píše jí Běta: „jdu volat, neboj to nějak vyřešíme, zavolej mi, bojí se o tebe, Fínko, prosím, aspoň napiš, potřebuju vědět, že jsi v pořádku, jedu za tebou."
Dojde ke zvonku zmáčkne zelené tlačítko a čeká. Slyší Bětu, bere schody po dvou, běží za ní. Obličej má oteklý, oči se jí lesknou jako zrcadlo.
„Díkybohu." Běta jí popadne do náruče, tiskne jí k sobě.
„Promiň, že jsem odešla. Promiň. Měla jsem o tebe hroznej strach."
„Tak promiň. Já se nechtěla hádat, nevím, co to do mě vjelo." Tak tam stojí na chodbě v nekonečném sevření jedna druhé a odpouští si. Beze slov, ale obě to chápou.
„Miluju tě." Zašeptá Fína nakonec.

Běta: Sedí na gauči a poslouchá, jak Fína hraje na klavír. Bolí jí hlava a cítí se příšerně. Neví, co bude dělat. Nikdy by nevěřila, že je možné milovat dva lidi najednou. Nechápe, že je možné, že je na téhle planetě ještě další člověk, kterého miluje ve stejný čas jako Fínu. Navíc má pocit, že jí naprosto pohltil. Celou její osobnost. Nevěřila by, že zvládne někdy takhle milovat muže. Jasně, vždycky hodně randila, ale nikdy to pro ni nebylo vážné, hledala pouze možnost, jak na chvíli zapomenou na Fínu.
Seznámila se ním, tak jak je zvykem. Online. Vidíte fotku, pod kterou je pár slov, a musíte se rozhodnou, zda vás ten člověk přitahuje. Je to vlastně umělé. Tak hrozně, strašně umělé. A přesto tam našla člověka, kvůli kterému byla schopná zapomenout na Fínu. Byl pro ni včera útočiště, bylo to poprvé, co se s někým potkala podruhé. Když se poprvé potkala s ním, cítila se jako tehdy ve škole, když Fíně rozházela noty po celé škole. To, jak se její oči nemohly odtrhnout, když ho uviděla poprvé. Celý život si myslela že není schopná zamilovat se do

muže. A pak přišlo tohle jako blesk z čistého nebe. Potkala se s ním poprvé potom, co odešla od Fíny z jednoho ze stovky večírků, a cítila se zodpovědná za to, že ji nechala samotnou. Cítila se hrozně sama. Celý večer seděla s lahví piva a pozorovala ostatní. Za celý večer s nikým nepromluvila, i když byla v místnosti plné lidí. A pak se mezi nimi všechno stalo, jako horská dráha. Prudký sjezd dolů, ze které člověka bolí žaludek, potom cesta nahoru, která vypadá jako nejkrásnější, jako západ slunce, při kterém hoří celá obloha. Když jí Fína napsala že mezí ní a Pavlem je konec, nevěděla, co chce dělat. Chtěla křičet a smát se. Věděla, jak to dopadne. Pokaždý je to stejný. Každý příběh, co vypráví o jednostranné zamilovanosti nakonec skončí společnou srážkou. Navíc věděla, jak se Fína cítí, vždyť byla ve stejné situaci. Problém je, že jejich horská dráha stále jede a Běta jí nechce zastavit. Chce si užít tu krásu. Ale nejde to, když se do její hlavy dostal někdo další. Včera mu napsala, protože věděla že jí bude poslouchat.
Ale potom jí Fína napsala tu zprávu a ona se o ní hrozně bála, bála se, že si ublíží, že se spije do němoty, skončí jako její máma. Jela za ní a když jí viděla, že je v pořádku, nechtěla jí pustit. Nikdy. A pak jí Fína řekla že jí miluje a Běta si připadala jako zrádce.
Viděla, že se Fína změnila. Její chmury a naštvání jako by po včerejšku ustoupily do pozadí. Hrála ty nejkrásnější skladby, vrátila se k hromadě knih, co leží u její postele.
„Bety?“ Trhla sebou. Fína stála s úsměvem uprostřed pokoje, teď jde za ní, a sedá si.
„No?“ Fína vkládá svoji dlaň do té její.
„Víš, že jsi teď moje jediná rodina?“ Běta polkne. Nemůže jí ublížit. Ne teď, když za okny padá listí, ale Fína je šťastná. Když hraje na klavír, ale nejsou to teskné, osamělé melodie. Největší problém je ten, že je miluje oba. Ale Fínu zná přece celý život, a miluje ji od první chvíle, co se potkaly. A teď, když spolu konečně můžou být, tak ona přemýšlí o tom, jestli to chce?
„Vždycky jsem byla.“ A budu. Chtěla by to říct, ale ví že nechce dávat sliby, které nesplní.

Závěr:

Závěr této bakalářské práce shrnuje zjištění, která byla získána prostřednictvím analýzy motivu květin v románu *Paní Dallowayová* od Virginie Woolfové. Cílem práce bylo prokázat zásadní roli květin v kontextu budování atmosféry fikčního světa a psychologického vývoje postav. Analýza motivů květin ukázala, že květiny v románu nejsou jen dekorativním prvkem, ale mají hluboký symbolický význam a jsou klíčové pro pochopení emocionální dynamiky a vnitřních stavů postav. Během práce bylo identifikováno několik způsobů, jakými Woolfová využívá květiny k vyjádření jemných emocionálních nuancí a vnitřních konfliktů. Květiny slouží jako metafory pro různé aspekty lidských emocí, jako jsou láska, naděje, smutek či nostalgie. Významnou roli hrají také v popisu prostředí, kde přispívají k vytvoření specifické atmosféry, která podtrhuje náladu jednotlivých scén. Květomluva byla v románu použita promyšleně a záměrně, což podtrhuje komplexnost a mnohovrstevnatost psaní Virgine Woolfové.

Každá květina, její barva, druh a umístění mají svůj význam a přispívají k hlubšímu pochopení postav a jejich psychologického vývoje. Tato práce tedy potvrzuje, že motiv květin je v *Paní Dallowayové* zásadní a dosud nedostatečně oceněný prvek. Květiny jsou nositeli významných symbolických a emocionálních nábojů, které přispívají k bohatosti fikčního světa a hlubšímu pochopení postav.

Bibliografie:

Primární literatura:

Woolfová, Virginia. *Paní Dallowayová.* Praha: Odeon, 2004.

Hilský, Martin. *Paní Dallowayová* (doslov). Praha: Odeon, 2004.

Woolfová, Virginia. *Deníky.* Praha: Odeon, 2006.

Sekundární literatura:

Harrisová, Alexandra. *Virginia Woolfová.* Praha: Argo, 2015.

Dick, Susan. *The Cambridge Companion to Virginia Woolf.* Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Hilský, Martin, ed., Nagy, Ladislav, ed. *Od slavíka k papouškovi: proměny britské prózy.* Brno: Host, 2002.

Hilský, Martin. *Modernisté.* Praha: Argo, 2017.

Neradová, Alice Lily, Hejna, Tomáš. *Velké osobnosti britské literatury.* Praha: Olympia, 2015.

Scott, Bonnie Kime. *In the hollow of the wave: Virginia Woolf and modernist uses of nature*, Charlottesville: University of Virginia Press, 2012.

N. C. Thakur. *The Symbolism of Virginia Woolf*, Oxford University Press, 1965.

Levinson, Michael. *The Cambridge Companion to Modernism,* Cambridge University Press, 1999.

Ed. Bradbury, Malcolm, McFarlane, James Walter, *Modernism, 1890-1930,* Penguin, 1976.

Greenaway, Kate. *The Language of Flowers.* London: Routledge 1884.

Pratt, Anne. *Flowers and their associations.* Charles Knight and Company, 1840.

Klempera, Josef. *Řekni to květinou.* Praha: Nakladatelství Horizont, 1996.

Slade, Naomi. *Hydrangeas.* Pavilon Books, 2020.

Taylor, David. *The real Clarissa Dalloway.* The TLS. [online] 21. ledna 2015. Dostupné z: https://www.the-tls.co.uk/articles/public/the-real-clarissa-dalloway/. [Cit.2024.]

Sparks, Kay Elisa. *A Virginia Woolf herbarium.* [online]. Dostupné z: https://woolfherbarium.blogspot.com/p/works-cited-for-virginia-woolf.html. [Cit. 2024.]